

Succulenta

Tijdschrift van de Nederlands-Belgische vereniging
van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten

75^e

Jaargang

Nr. 3

Juni 1996

Colofon

Succulenta

is het tijdschrift van de Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten

Auteursrecht:

gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen schriftelijke toestemming van auteur/illustrator, alsmede onder duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Prins Willem-Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom

Redactie:

J. van Alten
(hoofdedacteur)
C.A.L. Bercht
L.E. Groen
J.J. de Morree
A.B. Pullen
B.J.H. Zonneveld

Lay-out:

A.C.M. van Zuijlen

Druk:

Drukkerij van Spijk, Venlo

COMMUNICATIE

De mens communiceert, vroeger en nu, graag en veel. Het schrijven van brieven is lang het voornaamste communicatiemiddel geweest. Post ging niet zo snel, overzee ging dat toch wel enige maanden in beslag nemen. Het is verwonderlijk dat er toch behoorlijk wat communicatie plaats vond. Hetgeen dan onder meer kon resulteren in botanische boeken van een zeer goed niveau. Blijkbaar is de tijdsfactor van gegevensuitwisseling geen belemmering voor goed werk. Uit hoofde van mijn beroepsuitoefening kan ik alleen maar constateren dat de snelheid bij gegevensuitwisseling evenredig is gegaan met het aantal wijzigen van een tekst. Drie of vier maal een tekst uitprinten is toch nu echt wel het minimum voor een enigzins acceptabele lay-out. Juist omdat de wijzigingen zo gemakkelijk zijn aan te brengen, is het klaarmaken van een persklare tekst alleen maar tijdrovender geworden.

Heden ten dage wordt post per brief als slakkenpost (snail post) betiteld. Sneller dan snel, de wereld hangt aan uw telefoon, fax of Internetverbinding. Uw redacteur heeft de laatste tijd ook met het fenomeen Internet gestoeid en hij was niet de eerste. Diverse Succulenta-leden bleken hem al voorgegaan te zijn op een cactus- en vetplantenpraatgroep op Internet. Stelt u zich eens voor; elke ochtend staan er weer 10-20 of meer berichten uit de succulentenwereld van overal ter aarde op uw scherm. De onderwerpen zijn formidabel variabel; in de zon geelkleurende melo's, het kiemen van cactussen, hoe scan ik dia's, waar kan ik zaad van *Welwitschia* krijgen, enz, enz.

Ik zal niet de enige zijn die gemakkelijker communiceert via E-mail met mensen aan de andere kant van de aardbol dan de afdelingsbijeekomsten van Succulenta te bezoeken. Want een vaste afdelingsavond is toch wel lastig, als dat vergeleken wordt met het altijd beschikbare computernetwerk. Maar communicatie is wat anders dan contacten. Het eerste is overvloedig voorhanden, maar contactarmoede is evenzeer toegenomen. Het lijkt of het een het ander uitsluit. Bellen gaat zo gemakkelijk, waarom zou je naar Jan of Marie toegaan? Het bekijken van de kas van Jan of Marie blijft dan ook achterwege. In het communicatiegeweld gaat dus dat heel belangrijke intermenselijke persoonlijke contact verloren. Dat gevoel van "ach wat een leuk kasbezoek was dat toch weer. Ik wist niet dat die cactus zo goed kon bloeien".

Onze gemeenschappelijke hobby heeft naar mijn mening van de genoemde nieuwe communicatiemiddelen niet alleen voordeel. Laat het niet gebeuren dat we wel weten wat in de kas in Verweg staat, maar niet wat er naast de deur te vinden is.

Ben Groen

FASCINERENDE TURBINICARPUSSEN

Jan Jaap de Morree

De interesse voor cactusgeslachten kan bij een succulentenverzamelaar nog wel eens veranderen. Dit is een goede zaak, want dat brengt wat diversiteit in de cactuskas.

Toch zijn er ook langduriger verliefdheden. Lang heb ik gedacht dat ik een niet verzadigbare belangstelling voor mammillaria's had ontwikkeld en voor altijd zou behouden. Al na 10 jaar bleek ik op het grootste deel van het geslacht behoorlijk uitgekeken te zijn. Alleen de moeilijk kweekbare soorten mogen bij mij nog blijven. Het steeds verder uitdijende geslacht van de frailea's heeft, gezien de constante aanwas van soorten, wel een vaste plaats sinds 25 jaar. Daarvan weet ik dat het in de verzameling potentiële blijvertjes zijn.

Verder is er een randgebied van geslachten dat mij blijft trekken, hoewel ik me er nooit met volledige overgave op heb gestort. Opvallend is dat er vanaf het begin van mijn verzamelenthousiasme een aantal vertegenwoordigers van het geslacht *Turbinicarpus* aanwezig waren. De activator was de heer Meevissen van de afdeling West Brabant die ze in de zestiger jaren al zaaide en entte. Door een bezoek aan hem

Turbinicarpus swobodae.
Dia's uit de diatheek van
Succulenta.

Turbinicarpus dickisoniae

en zijn collectie werd ik de trotse bezitter van vier soorten: *T. schwarzii* (de polaskiivorm), *T. pseudomacroechele*, *T. klinkerianus* en *T. lophophoroides*.

Waar in mijn cactushobby mijn belangstelling ook naar uit mocht gaan, altijd bleef het enthousiasme voor turbinicarpussen behouden. Die planten bloeien dan ook jaarlijks met veel overgave. Dat constateerde ik ook weer toen ik afgelopen herfst de kas winterklaar maakte. In de kop van veel turbinicarpussen staat een kluster uitgebloeide en verdroogde bloemen die het zicht op de overvloedige witte wollharen ontnemt.

Ik vind die bloemen mooi. Op zich is het enthousiasme voor de turbinicarpusbloemen misschien niet voor ieder direct te begrijpen. De bloemen zijn meestal niet opvallend van kleur en ook niet groot. Toch weet ik exact te omschrijven waarom ik ze zo bijzonder vind. Het komt in de eerste plaats door de stempels en de daaromheen gerangschikte meeldraden. De stempellobben zijn vrij stevig van uitvoering, veelal lichtroze en van een vachtje haren voorzien, waardoor ze het uiterlijk krijgen van velours. Dat ligt dan ingebed in een massa van helmhokjes met helgele stuifmeelkorrels. Een krans van brede

bloemkroonbladen omringt dit geheel. Turbinicarpussen hebben die stem-pelloobstructuur onder meer gemeen met de stempellobben van bijvoorbeeld *Strombocactus disciformis* en de lophophora's, waardoor ik een niet te bedwingen neiging heb om deze planten systematisch samen te voegen met turbini's tot één geslacht. Ze staan in de kas dan ook naast elkaar. Om te onderzoeken of er gemakkelijk kruisingen te verwezenlijken zijn heb ik al meerdere malen kruisbestuivingen uitgevoerd. Aangezien ik aan de andere kant niet zo'n voorstander ben van het oneindig hybridiseren van cactussen, laat ik het vervolgtraject versloffen. Al een paar jaar ben ik te slordig om de planten na kruisbestuiving goed te merken. De uitgebloeide bloemen trekken zich terug in de wollharen in de kop en ik vergeet er een gekleurd draadje aan te knopen. Daarna weet ik dus niet meer welke van de geproduceerde zaadbessen de gehybridiseerde zaden bevat en verdwijnen de zaadbessen in de afvalcontainer vóór ze in de winterperiode schimmelvorming in de kop van de plant veroorzaken. Wellicht zijn er echter enige cactusliefhebbers in de vereniging die deze experimenten met wat meer doorzettingsvermogen hebben uitgevoerd. Graag

zou ik van hun successen lezen of horen. Een tweede kenmerk dat me boeit is de doornvorm. Geen priemende naalden en woeste verdedigingspanters, maar een bosje van platte papierachtige of draadvormige doorns. Dit hebben ze weer gemeen met planten als *Sclerocactus peeblesianus* (*Navajoa peeblesiana*), *Sclerocactus papyracanthus* (*Toumeyia papyracantha*) en diverse andere Sclerocactussen.

De vorm van de planten is binnen dit geslacht nogal variabel, er zijn platte bolletjes, maar ook meer langwerpige soorten. Een aantal soorten heeft stevige, weinig verhoogde tuberkels, dit zijn de knobbels waarop de doorns staan ingeplant. *T. lophophoroides* is hiervan een voorbeeld. Andere soorten hebben knobbels die qua vorm al aardig in de richting gaan van de tepels van coryphantha's en mammillaria's. Een heel uitgesproken soort met tepelvormige knobbels is *T. schmiedekianus* var. *gracilis*. Met zijn papierachtige doorns lijkt de plant op een mini-vorm van *Leuchtenbergia principis*.

De soorten hebben gemeenschappelijk dat de planten klein blijven. Na 25 jaar is mijn *T. schwarzii* nog niet groter dan 6 cm in diameter. Een aparte vorm heeft *T. krainzianus* var. *minimus*. Schraal opgekweekte

zaailingen hebben een vrijwel luciferdunne basis van een paar centimeter lengte, waarop dan een bol kopje zit met lange doorns. *T. flaviflorus* doet dit ook enigszins. Aangezien laatstgenoemde planten veel groter worden dan *T. krainzianus* var. *minimus*, wordt hun kop topzwaar en gaat de plant op zijn zij leunen.

Een regelrecht gevaar voor de planten is een stevige watergift in het voorjaar of veel water ineens tijdens de groeiperiode. De planten kunnen zich in korte tijd zo volzuigen met water dat ze aan de zij-kanten gewoon openscheuren. Dit is desastreus voor hun toonbaarheid, hoewel ze het vaak wel overleven.

Wat voor mij als een verrassing kwam, en naar ik gemerkt heb bij vele andere liefhebbers ook, was de CITES Cactaceae Checklist van David Hunt. Ik was in een klap een aanzienlijke hoeveelheid turbinicarpussen rijker dan ik ooit vermoedde. Alle door mij gezaaide en reeds jarenlang vertroetelde Gymnocactussen werden in een klap tot turbinis' omgedoopt. Eveneens waren de door mij gekoesterde pelecyphora's toegetreden. Ik kan daar geen systematisch overwegende bezwaren tegen hebben, vooruit maar Hunt. Alleen snap ik niet waarom *Strombocactus* en *Lophophora* dan

Het inwendige van de Turbinicarpusbloem met zijn behaarde stempel

aan de aandacht van CITES zijn ontsnapt. De hallucinogene stoffen in *Lophophora williamsii* komen ook voor in de turbini-carpusgroep en maakt de eerstgenoemde plant niet tot iets zeer aparts.

Er is voor de liefhebber ook wel wat ergernis bij het verzamelen van turbinis. Een aantal nieuwbeschreven soorten komt maar uiterst langzaam op de markt. Dat is jammer want er zitten mooie vormen bij. Vergeefs is het zoeken tot nu toe naar *T. jauernigii* en *T. bonatzii*. Van *T. hoferi* en *T. swoboda* is er wel al een paar jaar

zaad in de zaadlijsten. De ergernis over *T. hoferi* zit hem bij mij in de uiterst langzame groei en het verlies van zaailingen. Na 5 jaar hebben de zaailingen nog maar een diameter van 1 cm en van bloei is nog lang geen sprake. Maar ergernisjes zijn bij mij tevens een prikkel om meer aandacht te geven aan deze soorten. Juist door de tegenslag verdubbel ik mijn energie om uiteindelijk een aantal volwassen bloeiende exemplaren in de collectie te hebben.

Koningin Emmalaan 23 2264 SH Leidschendam

MESEMBRYANTHEMUMS

3. DINTERANTHUS

Jan Enderink

Deze keer beginnen we met het geslacht *Dinteranthus*, waarvan ik er enkele aan u voor wil stellen. Deze mimicry-planten komen voor in de Kaaprovincie van Zuid-Afrika. Zij zijn ultra-succulent en in de cultuur vaak iets langer gesteeld dan in de natuur omdat hier de lichtintensiteit meestal te gering is om ze compact te laten groeien. In de zomer verlangen ze veel licht, het is dan ook belangrijk om ze op een lichte plaats in de kas te zetten, liefst zo dicht mogelijk onder het glas. Ze kunnen bovendien slecht tegen een hoge luchtvochtigheid, dat betekent dus alleen water geven bij een droge lucht en niet te vaak, wil men de planten het juiste uiterlijk laten behouden. Immers, uit elkaar gegroeide planten zijn niet aantrekkelijk voor liefhebbers. De kweek is niet altijd even gemakkelijk, maar het is zeker de

moeite waard om het eens te proberen, met een beetje aandacht lukt het zeker. De zaden zijn vrijwel het kleinste van alle mesems, maar het gaat om de kiemkracht. Enkele jaren na het zaaien zijn de goudgele, vrij grote bloemen te verwachten. De planten geven één tot drie bladparen, die tot ongeveer de helft vergroeid zijn. Elke soort heeft zijn eigen kenmerken in groeivorm en kleur.

Dinteranthus wilmotianus is licht violet met donkerder puntjes (blauw-achtig), met een lichtbruine kiel en bladrand.

Het geheel geeft een fraai contrast.

D. puberulus daarentegen heeft een lichtgroene kleur met puntjes en een geelachtige bladrand en kiel, welke scheef en onduidelijk verloopt en het blad verdeelt in twee ongelijke helften.

D. microspermus is een grijze plant met

blauwachtige waas en lichtbeige bladrand en kielpunt. *D. pole-evansii* heeft een veel rondere vorm met vrijwel volledig vergroeide bladparen met iets verhoogde vrijwel niet waarneembare kiel. De kleur is lichtgrijs met een neiging tot blauwe waas. Het geslacht geeft fraaie planten die zeker de aandacht verdienen, maar de grondregels voor de verzorging dienen wel in acht genomen te worden.

Op dezelfde wijze als *Dinteranthus* kan men *Lapidaria* verzorgen. Van dit geslacht is slechts één soort bekend onder de naam *Lapidaria margaretae*. Het is een fraai gevormde, gedrongen plant met enkele tegenovergestelde, driehoekige bladparen met platte bovenkant en een diepe rondachtige kiel. In de volle zon wordt de plant prachtig beige gekleurd met een fluweelachtig oppervlak. De grote gele bloem verschijnt in de herfst en trekt de aandacht met zijn smalle bloemblaadjes. Het geheel blijft laag gesteeld en door uitstoeling wordt de plant op den duur zodevormend. Met de watergift is uiteraard wel voorzichtigheid geboden.

Lange Wal 28, 7271 AN Borculo

Dinteranthus microspermus.
Foto's van de schrijver

Dinteranthus pole-evansii.

GRENZELOZE BELANGSTELLING EN BEWONDERING VOOR MIJN HOBBY

Gerard de Lange

Elk jaar zo tegen juli breekt er bij ons thuis een lichte paniek uit. Mijn verjaardag nadert en dus dienen er passende kadootjes te worden aangeschaft door vrouw en kinderen om mij te verrassen. Dat nu, blijkt ellendig moeilijk te zijn. Met bloemen durven ze niet aan te komen, mijn tuin en volkstuin zijn er vol mee. After-shave en douchegel koop ikzelf, gereedschap heb ik genoeg en een boek heb ik óók al. Na lang aandringen heb ik ooit eens een verlanglijstje samengesteld van (voor mij) zeer nuttige en begerenswaardige zaken zoals: een pergolapaal van 7x7x280 cm, vijf zakken bemeste tuinaarde, een kruiwagen grote lavabrokken en een flinke zak patentkali voor de moestuin. U weet wel, écht van die dingen waar je wat aan hebt. De lijst werd echter in z'n geheel smalend afgekeurd. Dergelijke door mij begeerde attributen schijnen uiterst ongeschikt te zijn om fraai verpakt, tijdens een party na een omhelzing onopvallend en elegant aan het feestvarken te overhandigen.

Goed, voor de zoveelste keer werd ik dus verrast met de gebruikelijke hebbedingetjes die hun grootste nut bewijzen om de broodnodige variatie op de eerstvolgende rommelmarkt te verhogen.

Een zéér gunstige uitzondering hierop vormde een geschenk waar mijn schoondochter mee kwam aandraven. Zij had het lumineuze idee gekregen om háár hobby met de mijne te combineren en het resultaat was echt ultimo bingo! Een zéér artistiek borduurwerk, voorstellende een hele rij bedrieglijk levensechte cactussen in een zéér fijne kruissteek, gevat in een

keurige lijst. Ik prees uitbundig de manier van uitvoering, de gebruikte kleuren en uiteraard vooral de originele keuze van het onderwerp. Heb het geval dan ook daadwerkelijk opgehangen op een prominente plaats in de huiskamer, pal tegenover de visite-bank. Heimelijk verheugde ik mij op de "toegevoegde waarde" van dit kunstgewrocht. Immers, het vormde voor mij een prachtige aanleiding om voortaan argeloze bezoekers op slinkse wijze te attenderen op mijn hobby, de cactuskas. Ik hoef dan niet meer quasi-nonchalant her en der "Succulenta's" te laten rondslingeren, om het gesprek in de door mij gewenste richting (kas) te dwingen.

Mijn vrouw, onkundig van mijn boze bijbedoelingen, was aangenaam verrast dat ik blijkbaar óók ontvankelijk was voor de schone naaldkunst, schafte zichzelf ook een flink borduurpakket aan.

Ondertussen keek ik vaker dan normaal en zwijmelend naar het cactustafeereeltje, mezelf afvragend of het inderdaad het door mij gewenste effect zou veroorzaken. Het wachten was dus op onschuldige, liefst vreemde, proefpersonen. Die kwamen eerder dan ik dacht. Mijn vrouw had zich via haar werk, in het kader van de een of andere uitwisselingsregeling, een paar Poolse logé's laten opdringen; twee verpleegsters uit een Pools verzorgingstehuis voor bejaarden. Ze vertelde me dit heel voorzichtig, alsof ze iets doms had gedaan, maar ik glimlachte breed. Och, dacht ze, wat is het toch een goeie lobbies. Ik wist toen nog niet eens dat het twee knappe, jonge gezellige vrouwen waren! Lucyna en Halina. Mijn veronderstelling dat ze wel

een paar woordjes Engels of Duits zouden spreken of verstaan bleek al gauw een misvatting. De communicatie werd der halve een complete ramp. Mijn kennis van de Poolse grammatica is niet veel beter dan van Swahili of Sanskriet. We waren dan ook volledig aangewezen op gebarentaal en het boekje "Pools voor vakantiegangers". Na de gebruikelijke moeizame plichtplegingen viel er dan ook een akelige stilte die bijna een kwartier aanhield. Zó kon het niet langer! Bovendien wilde ik deze kans niet laten glippen. Met brede gebaren wees ik eerst naar mezelf en vervolgens naar de cactusafbeelding aan de wand en riep luid, alsof ze doof waren: My Hobby! Blijkbaar hadden ze het begrepen. Lucyna sprong verrast op, haalde het geval van de wand en bekeek het aandachtig. Toen ze begonnen de stekken te tellen, waagde ik een hernieuwde poging en zei met één Pools en twee Engelse woorden: Kaktusi...follow me..! Mijn overdreven wenkende handgebaren durfden ze niet te weerstaan, ze volgden me naar de kas waar hun verbaasde uitroepen mij als muziek in de oren klonken. Mijn list was gelukt. Want hier ging het toch om! Van pure verwondering riepen ze een hele reeks Poolse heiligen aan waarvan ene "Stanislav" mij vagelijk bekend voorkwam.

Minzaam glimlachend leunde ik tegen de deur, volop genietend van hun verbaasde belangstelling. Heerlijk is dat toch! Halina stelde met veel moeite de vraag: "Waarom verkoopt u de hele boel niet, u bent dan rijk!" Waarop ik met nóg meer moeite

antwoordde. "Ik hoef ze niet te verkopen, dát maakt me rijk". Ik vond dat knap gezegd van mezelf, maar of ze het begrepen heeft weet ik niet, ze schudde peinzend haar hoofd en we gingen weer naar binnen, naar de wodka.

Na afloop van de vierdaagse logeerpartij was er een avond georganiseerd, waarop de gasten aan een tolk mochten vertellen, wat hen hier in Holland het meest was opgevallen en wat hun eerste indrukken waren. Toen Lucyna en Halina aan de beurt waren zag ik ze naar mij wijzen en heftig gesticuleren. Zij gaven met hun handen bepaalde afmetingen aan, waarin ik mijn Grusonii meende te herkennen. Ha! dacht ik. Dit wordt bij de vertaling straks nog even nagenieten, het gaat over mijn cactusen, natuurlijk! Ik was razend nieuwsgierig wat ze nu eigenlijk van mijn, toch flinke, verzameling hadden gevonden. Eindelijk waren Lucyna en Halina uitgepraat en de tolk nam het woord: Onze gasten hadden het prima naar de zin gehad en wat hen het meest was opgevallen was dat de Nederlandse mannen er opmerkelijke hobby's op nahielden....., (de tolk keek nu naar mij en ik dacht: ha, nu komt het), zo hadden, volgens de tolk, Poolse vrouwen nooit kunnen denken dat Hollandse mannen zo prachtig hun zelf gekweekte plantjes kunnen borduren.....! Honderd paar ogen keken mij meewarig aan en mijn vrouw lachte en lachte. Stilletjes ben ik de zaal uitgeslopen.

Op de Bouwen 27 8501 GP Joure

HET KWEKEN VAN MOEILIJKE EN ZELDZAME SOORTEN

ENCEPHALOCARPUS (PELECYPHORA) STROBILIFORMIS

Wim Alsemgeest

Naar aanleiding van het artikel over het kweken van moeilijke soorten in Succulenta 3 1995, in dit geval over *Aztekium ritteri*, werden een aantal leuke reacties ontvangen.

E. strobiliformis al na 4 jaar in bloei.
Foto's van de schrijver

Hieruit heb ik begrepen, dat er naast de algemene kweekervaringen ook veel interesse is in ervaringen met de voor veel succulentenliefhebbers zo begerenswaardige, zeldzame en vaak ook bijzonder fraaie soorten.

Zijn *Aztekium ritteri* en *Blossfeldia* zéér moeilijk uit zaad op te kweken en daarom zeldzaam, vele andere succulenten zijn veel makkelijker te kweken maar blijven om de een of andere reden vele tientallen jaren achtereen sporadisch verkrijgbaar. Ik heb de titel van dit artikel dus maar aangepast.

Ik vermoed dat voor die maar jaren voortdurende zeldzaamheid van planten twee hoofdoorzaken zijn aan te wijzen. Die soorten zijn door handelskwekers niet rendabel te kweken en er wordt nauwelijks zaad van deze soorten aangeboden. Hier ligt dus een uitdaging voor de wat gevorderde liefhebber.

Juist het kweken of bezitten van zeldzame pronkstukken is ook in andere liefhebberijen vaak een basis voor die liefhebberij. Dit hoeft niet zoals dat zo vaak in het verleden gebeurd is ten koste te gaan van de natuur. Het is wel degelijk mogelijk om met bestaand materiaal of uit zaad deze soorten door te kweken.

Encephalocarpus strobiliformis (Werdermann) Berger is een van de soorten waar bovenstaande inleiding zeker voor opgaat. We hanteren hier nog de oude naam die bij vele liefhebbers nog volop in gebruik is. De plant is door A. Viereck bij Jamauve in de staat Tamaulipas in Mexico ontdekt en

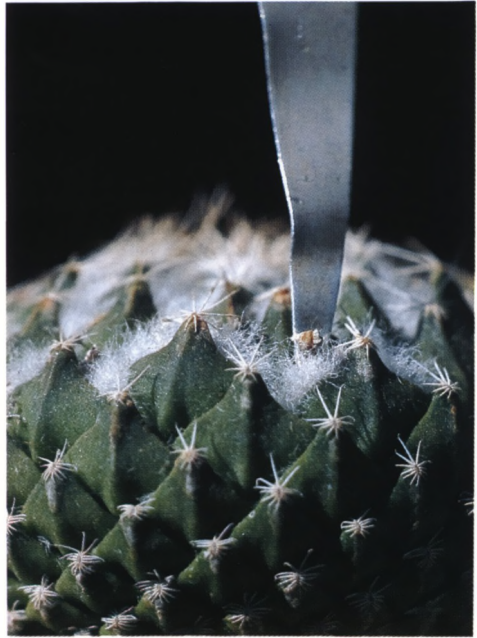
in 1927 door Klissing & Sohn voor het eerst in Europa ingevoerd. Erich Werdermann beschreef vervolgens de plant toen als *Ariocarpus strobiliformis* in het Duitse tijdschrift "Zeitschrift für Sukkulentenkunde". Later is gebleken dat deze soort ook voorkomt in de staat Nuevo Leon. Tegenwoordig heet deze soort *Pelecyphora strobiliformis*. De laatste jaren zijn er echter zoveel naamswijzigingen, dat veel plantenliefhebbers het spoor zijn kwijtgeraakt en weer terug vallen op de oude vertrouwde, en de voor velen meer begrijpelijke indeling uit het standaardwerk van Backeberg. Ook door de vele publikaties van Backeberg, inclusief de grote oplage is zijn systeem het succesvolst gebleven. Waar die vele naamswijzigingen toe leiden is aardig te illustreren aan de hand van deze soort.

Pelecyphora betekent bijlendragend, een prachtige naam die zo uitstekend past bij *Pelecyphora aselliformis*. *Aselliformis* betekent "met de vorm van een pissebed". *Encephalocarpus* betekent "met vruchten in de kop" en *strobiliformis* betekent "dennekegelvormig". Wat *Pelecyphora strobiliformis* betekent hoeven we u niet meer te vertellen maar het slaat dus nergens meer op.

Daarnaast heeft deze soort een zeer bijzondere bloeiwijze met een lange zeer smalle bloembuis. Het lijkt wel of de bloemen op een steeltje staan (zie foto). Deze bloeiwijze zie je ook bij *Aztekium ritteri* (zie Succulenta 1995 pag.100).

Een verwantschap tussen deze twee soorten lijkt niet uitgesloten, zodat we in de toekomst mogelijk nog meer naamswijzigingen kunnen verwachten.

Nu wil ik u graag kennis laten maken met dit juweeltje uit Mexico dat tot de leeftijd van 8 jaar inderdaad sprekend op een dennekegel lijkt. Als het plantje wat ouder wordt, begint het zuilvormig uit te groeien

Hier vind u de zaden

en vind ik ze persoonlijk wat minder mooi worden. Als de plantjes voor het eerst gaan bloeien zijn zij vaak niet groter dan één centimeter.

Ik heb zo'n 10 à 15 jaar geleden, vele jaren achtereenvolgend, zaad van deze soort besteld en uitgezaaid, maar voortdurend bleek later dat dit zaad afkomstig was van *Gymnocactus begunii*, *Turbinicarpus valdezianus*, of andere ondefinieerbare soorten.

Heerste er, bij het überhaupt al kunnen bestellen van zaad van deze soort en vervolgens ook nog ontvangen een juichstemming, bij de kieming en het verdere opgroeien van de zaailingen sloeg deze stemming om in teleurstelling en na enkele jaren zelfs in achterdocht. Henk van Dijk was bij onze afdeling Utrecht in die tijd de Grote Stimulator om "zeldzame" soorten te gaan kweken. Hij had het dan ook echt, zoals dat heet, in zijn vingers.

Zo kwam hij eens op bezoek om “kasje” te kijken waarbij ik direct mijn teleurstelling uitte. Namelijk, dat we nu alweer voor de “zoveelste” keer door die ... kweker van verkeerd zaad waren voorzien. Ik toonde het bewijs met twee zaaiptjes met zaailingen van 1 jaar oud. Het ene potje met het etiket *Encephalocarpus strobiliformis*, en het andere potje met het etiket *Turbinicarpus valdezianus*. De plantjes leken sprekend op elkaar.

Maar Henk “de kenner” zag het direct. Nee, nu heb je eindelijk de echte *Encephalocarpus strobiliformis* en met een loep werd het verschil tussen beide soorten aangetoond. Dat verschil is waarneembaar doordat bij *E. strobiliformis* de tuberkels al spoedig zo typisch dakpansgewijs schuin omhoog beginnen te groeien terwijl dat bij *Turbinicarpus valdezianus* niet het geval is. Voor de rest lijken de jonge zaailingen van deze soorten sprekend op elkaar.

Door in de opvolgende jaren deze soort steeds opnieuw uit te zaaien, viel het me op dat van het weinige zaad dat al verkrijgbaar was ook nog eens de kiemkracht veel te wensen overliet. Hoe kom je nu aan voldoende kiemkrachtige zaden?

De plantjes van het eerste succesjaar groeiden voorspoedig en bloeiden zelfs al

na slechts vier jaar met schitterende violette bloemen. Bovendien bloeit deze soort niet, zoals nogal wat cactussen, slechts één maal per jaar, maar de hele zomer door. Er werd volop aan kruisbestuiving gedaan, maar waar bleven de zaadbessen?

Ik heb overal geïnformeerd maar ik kwam niet verder dan een niet bevredigend verhaal. De zaden zullen wel tussen de tuberkels zitten en ééns op de grond terecht komen!

Dit verhaal moest wel kloppen want ik had eens oude planten gezien van *Peleciphora aselliformis* met rondom jonge zaailingen, terwijl er nooit gezaaid was.

Op een zonnige voorjaarsdag, een aantal dagen nadat ik voor het eerst weer eens de boel flink had besproeid, viel het me op dat de tuberkels van *Encephalocarpus strobiliformis*, die normaal strak tegen het plantenlichaam zijn gebogen, wat wijd uit gingen staan. Ik besloot om met een pincet tussen de tuberkels (je zou bijna kunnen spreken van schubben) te gaan zoeken naar de bessen of zaden. Omdat ik op deze manier bij *Peleciphora aselliformis* zo'n groot succes had, hanteerde ik ook bij deze soort dezelfde methode. Dat wil zeggen, de planten die in potjes staan omwikkel ik eerst met papier om te voorkomen dat,

Jonge zaailingen lijken sprekend op *Turbinicarpus valdezianus*

zodra ik het potje op z'n kant houd, de aarde uit het potje rolt.

Vervolgens gebruikte ik een deksel van een schoendoos, met de opstaande randen omhoog. Hierna pakte ik het potje met het plantje en begon tussen de tuberkels te peuteren en spoedig vielen de eerste zaadjes in het deksel.

Het is belangrijk dat dit werkje op een zonnige en droge dag gebeurt om infectieziekten door de eventuele beschadigingen van het plantelichaam door het gepeuter met het pincet te voorkomen. Die kans is bij vochtig weer vele malen groter.

Nu had ik dus zelfgekweekt zaad dat zoals altijd veel kiemkrachtiger is. Curieus hierbij is te vermelden dat door deze onwetendheid in het verleden vele dode natuurplanten met zaad en al in de vuilnisbak zijn verdwenen.

Nu u weet hoe u de zaden kunt oogsten is het uitzaaien geen enkel probleem. Dit kan op de gebruikelijke manier gebeuren, welke methode in praktisch alle cactus boeken staat vermeld.

Stadhouderlaan 3, 3417 TT Montfoort

Let op de typische lange, smalle bloembuis. Een verwantschap met *Aztekium ritteri*.

Literatuur:

Werdermann, E. (1927) - *Ariocarpus strobiliformis*, Zeischr. f. Sukk.-K.III (7) : 126.

Berger, A. (1929) - *Encephalocarpus strobiliformis* (Werdermann), Kakteen 332.

Dit gemaakt van een stanplaatsopname van A. Lau

EEN MAATJE TE GROOT ... ?

13. CYCAS REVOLUTA

Ton Pullen

Deze plant, die in het Nederlands spraakgebruik ook wel Cycaspalm, Palmvaren, Varenpalm, Sagopalm of Vredespalm genoemd wordt, is een echt buitenbeentje in onze liefhebberij.

Waarom ik dan toch de aandacht vraag voor deze soort? Wel, in de eerste plaats is deze soort een zeer decoratieve plant, die qua verzorging goed past in een succulentverzameling. Ten tweede brengt een dergelijke soort wat afwisseling in het patroon van zuiltjes en bolletjes, dat in de meeste kasjes te bewonderen is. In de derde plaats is deze soort een 'namaak-succulent', dat wil zeggen, dat de bladeren bij droogte en grote hitte nauwelijks verdrogen, niet vanwege sapsparende weefsels, maar vanwege de bijzondere ligging van de huidmondjes en enkele andere aanpassingen. In de vierde plaats is deze soort tegenwoordig alom verkrijgbaar bij bloemist en tuincentrum.

Deze Cycaspalm, zoals ik hem verder maar zal noemen, behoort tot de familie van de *Cycadaceae* en is dus niet direct verwant aan de Palmen, hoewel de naam dat zou

doen vermoeden. [Zo is ook de Madagascarpalm (*Pachypodium*) geen palm en de inktvis geen vis!]. Hij behoort tot de naaktzadigen en is derhalve nauwer verwant met coniferen en *Ginkgo*, dan met onze bloemplanten, die allemaal tot de bedektzadigen gerekend worden.

Cycadaceae zijn, evolutionair gesproken, zeer oude planten. Fossielen zijn al bekend uit het Boven-Carboon. *Cycas* maakt houtige, meestal onvertakte stammen, die bedekt zijn met de littekens van afgevallen bladeren. Alleen aan het uiteinde van de stam staan de lange geveerde bladeren, die de plant op een palm doen lijken. De planten zijn tweehuizig, dat betekent dat er mannelijke en vrouwelijke exemplaren zijn. Op bloemen, in de bekende betekenis van het woord, hoeft U niet te rekenen. Bij vrouwelijke planten komen speciale bruin-fluwelen bladeren tot ontwikkeling die de eicellen bevatten. De mannelijke exemplaren ontwikkelen een soort kegels, die de mannelijke voortplantingscellen produceren. Vruchten worden na bestuiving wel gevormd, maar de zaden doen er zo lang over om te kiemen en de opkweek van jonge zaailingen tot een behoorlijk plant duurt zolang, dat dit voor ons verder geen belang heeft.

C. revoluta Thunb. is oorspronkelijk afkomstig uit Oost-Azië [Japan,China]. Het beste lijkt mij om jonge exemplaren van deze soort als kuisplant te kweken. Dat wil zeggen, dat U in het voorjaar, na de laatste nachtvorst, de plant buiten kunt zetten. Kies daarvoor, zeker de eerste dagen, wanneer de plant nog wennen moet aan het directe zonlicht, geen plekje in de

brandende zon. Schaduw of halfschaduw is dan beter. Wanneer sommige auteurs beweren, dat deze plant geen volle zon kan verdragen, denk ik dat zij daarin ongelijk hebben. De plant op de foto, die in de cactustuin Costa i Llobera op de Montjuïc in Barcelona staat, groeit daar in de volle zon. Onder zulke omstandigheden kan deze soort een hoogte van enkele meters bereiken.

In een pot of kuip zal de plant wat minder hard groeien, vooral wanneer U niet elk jaar verpot, maar dat is geen bezwaar. Integendeel, bij een langzame cultuur kunt

U langer van Uw plant genieten en wordt hij niet gauw een maatje te groot. Overigens, ook *Cycas* heeft graag een doorlatend grondmengsel, bijvoorbeeld potgrond, klei en zand, in gelijke porties, aangevuld met wat gedroogde koemest.

In september zet men de plant weer in kas of serre, waarbij de watergift aanmerkelijk gereduceerd wordt. In de winter moet U er voor zorgen dat de wortels niet helemaal uitdrogen. Twee of driemaal per winter een beetje water van onder af volstaat.

Rinkslag 19, 7711 MX Nieuwleusen

Cycas revoluta. Costa i Llobera, Barcelona, Spanje, mei 1993. Foto's van de schrijver

ZEG NIET ZO MAAR POTLOODPLANT TEGEN EUPHORBIA TIRUCALLI - 1

Patrick Van Damme

**Een reis rond de wereld met
Euphorbia tirucalli (elke gelijkenis
met gekende filmfiguren is puur
toevallig...).**

Nogal wat *suculentistos* (of hoe zou je dit verschijnsel in "mooi Nederlands" noemen) interesseren zich voor *Euphorbia*-soorten. De enorme vormenrijkdom trekt veel verzamelaars aan, en bovendien is het helemaal niet zo moeilijk om vanuit een klein stekje te vertrekken en hier binnen de kortste keren een mooie plant uit te verkrijgen. Mits een beetje geluk en/of kunde kan men de plant nadien ook in bloei krijgen. De nieuwsgierige liefhebber-kweker zal dan al vlug zien dat *Euphorbia*'s allerprachtigste bloeiwijzen produceren die dikwijls heel kleurrijk zijn.

Op het eerste gezicht hoort *Euphorbia tirucalli* niet thuis in deze groep. De zogenaamde potloodplant lijkt niks anders dan een warrige verzameling groene stokjes, kriskras door en op en over en aan elkaar gelast door een niet erg geïnspireerde leerling-ingenieur. In het beste geval (zo zeggen *positivos* mij) krijgt men een plant die in een modern interieur

E. *tirucalli* kan op grote schaal worden aangeplant en in cultuur gebracht. Foto's van de schrijver

Een boom van *E. tirucalli* in collectie

niet misstaat. De donkergroene, jonge takken contrasteren mooi met een witte achtergrond. En de plantarchitectuur oogt inderdaad eerder futuristisch. Nu, de Romeinen wisten het al: *degustibus et coloribus non* (kraak noch smaak, red.) en ik zal dus verder ook niet meer over de esthetische aspecten van *Euphorbia tirucalli* uitweiden. Wat ik wel wil en zal doen, is iets meer zeggen over de eigenschappen en het gebruik van deze euphorbia. Maar eerst had ik hem graag iets beter voorgesteld.

E. tirucalli lijkt afkomstig te zijn uit Oost-Afrika. Ik zeg lijkt, vermits sommige bronnen menen te kunnen bewijzen dat het oorsprongsgebied zich rond Angola-Zaire zou situeren. Tegenwoordig heeft Oost-Afrika echter de voorkeur. Men denkt aan een zone die gaat van Zuid-Kenia over Tanzania tot wellicht Mozambique. In dit gebied komen verschillende vormen van dezelfde soort voor, en dit is meestal een goede aanwijzing voor het feit dat de desbetreffende soort uit dat gebied afkomstig is. Vanuit dit oorsprongsgebied heeft *Euphorbia tirucalli* zich over de ganse tropen en subtropen verspreid. Het soortepitheton *tirucalli* is afgeleid van

de lokale benaming voor de plant die gebruikt werd/wordt op de Malabarkust in India. Dit geeft meteen aan dat de plant, toen hij voor het eerst beschreven werd in de 17e eeuw, vanuit Afrika al goed ingeburgerd was in India, en dus wellicht ook in andere delen van Azië. De Nieuwe Wereld kwam wellicht pas later aan bod toen ontdekkingsreizigers en/of (neger)slaven hem al of niet bewust meenamen op hun tochten naar Amerika. Tegenwoordig vindt men *Euphorbia tirucalli* doorheen het ganse Afrikaanse continent, en in heel wat Zuidoostaziatische en Latijnsamerikaanse landen. In een aantal landen staan er echte *Euphorbia tirucalli*-bestanden: schier ondoordringbare bossen bedekken er ganser oppervlakten. Dit is onder andere het geval in bepaalde delen van Zuid-Afrika, maar ook in Kenia of Senegal zijn er plaatsen waar *E. tirucalli* hoog en dicht uitgroeit. In heel wat landen wordt hij in hagen aangeplant (maar daarover later meer).

Euphorbia tirucalli blijkt zich bijzonder goed thuis te voelen in "moeilijke groeigebieden". Men vindt hem terug op plaatsen waar de meeste andere plantensoorten amper tot niet (kunnen) gedijen. Wanneer

Detail van de mannelijke *E. tirucalli* bloeiwijze

men in economische termen zou spreken, kan men stellen dat *E. tirucalli* een comparatief voordeel heeft ten opzichte van andere planten in droge gebieden en ook in gronden die te lijden hebben van zout. Vandaar dat men hem dikwijls terugvindt in kustvegetaties en aan de randen van woestijnen of op andere droge, marginale (dit wil zeggen weinig vruchtbare) gronden.

In omgevingen waar *E. tirucalli* zich thuis voelt, groeit hij gemakkelijk uit tot een boom die gerust 7 meter of meer groot kan worden. In gebieden waar het klimaat niet zo voorspoedig is of wanneer andere planten zich vlotter ontwikkelen en dus agressiever zijn, groeit hij uit tot een stevige struik. De hoofdstengel en de voornaamste zijstengels ontwikkelen zich tot houtige, maar niet zo'n stevige plantedelen. Houtanatomisch gezien hebben we hier te maken met wat een auteur *paedomorfosis* noemt. Men zou dit nog het best kunnen omschrijven als een onvolmaakte, secundaire diktegroei. De verhouting gaat

dus met andere woorden niet door zoals ze zou moeten. Dit is een typische eigenschap van cactussen en succulenten in het algemeen. Voor mensen die al eens de weggeeerde stam van een gestorven exemplaar van een volwassen (boom)cactus hebben gezien, zal het duidelijk zijn wat hiermee bedoeld wordt. Cactushout is een ijle structuur die precies bestaat uit netvormig aan elkaar gevlochten vezelbundels. Het hout van *E. tirucalli* verschilt hier wel van, is compact maar zeker niet te vergelijken met het harde hout dat we kennen van de bomen en struiken uit onze flora.

De houtige stengeldelen zijn na verloop van tijd wittig-bruin van kleur. Zij dragen een wirwar van dunne, algengroene stengels die heel sterk vertakt en vertwijnd zijn. Enkel de jongste delen dragen, meestal slechts gedurende een korte tijd, kleine blaadjes. Telkens er nieuwe takjes gevormd worden, staan er blaadjes op. De groei gaat meestal enkel door gedurende het regenseizoen (of tenminste die tijd van het jaar dat de groeiomstandigheden "gun-

stig" zijn). Wanneer het weer droger wordt, stopt de groei, en vallen de blaadjes ook meestal vrij vlug nadien af. Vermits *E. tirucalli* vooral in drogere zones voorkomt, zullen de planten gedurende het grootste gedeelte van het jaar bladerloos zijn. Dit verklaart waarom vele botanische beschrijvingen, zelfs van eminente botanici, *E. tirucalli* voorstellen als een bladerloze plant.

E. tirucalli is wellicht een tweehuizige plantesoort. Wellicht, vermits dit aspect van zijn biologie nooit degelijk bestudeerd is geweest. Ikzelf heb tot nog toe enkel nog maar éénslachtige bloeiwijzen gezien die bovendien met hun sexegenoten telkens op éénzelfde plant tezamen voorkomen. Men heeft dus ofwel vrouwelijke, ofwel mannelijke planten. Het is niet echt duidelijk wat de bloei op gang brengt. In de warme kas, in Gent, bloeit *E. tirucalli* typisch gedurende de maand juni en later in het jaar nog eens in oktober. De vrouwelijke bloemen ontwikkelen zich, na bevruchting, tot kleine vruchten met tot drie zaden erin. Het is ook weer niet duidelijk of die zaden heel kiemkrachtig zijn. Vegetatieve vermeerdering is in ieder geval de regel, zodat het voor de verspreiding van de plant eigenlijk niet echt nodig

is om te weten hoe het gesteld is met de kiemkracht van de zaden...

De potloodplant is typisch een soort die zijn verspreiding voor een groot gedeelte aan de mens te danken heeft. Vooral het feit dat hij zich zo gemakkelijk vegetatief laat vermeerderen, heeft hier zeker altijd al een grote rol in gespeeld. Zelfs heel kleine, jonge takdelen bewortelen enorm gemakkelijk. Men heeft dus niet veel materiaal nodig om een teelt of aanplant op te starten. Voor de liefhebber is het aangewezen om het afgesneden/te stekken materiaal eerst een dag te laten indrogen, en dan in een lichtvochtig, zandrijk substraat te zetten. In de (sub)tropen zijn de omgevingsomstandigheden sowieso beter aangepast aan de vereisten van *E. tirucalli* en zal de vermenigvuldiging vlotter kunnen doorgaan.

Over de vele eigenschappen en doeleinden waartoe de potloodplant in talloze streken van deze wereld werd en nog steeds wordt aangeplant, zal ik in een volgend artikelje uitweiden.

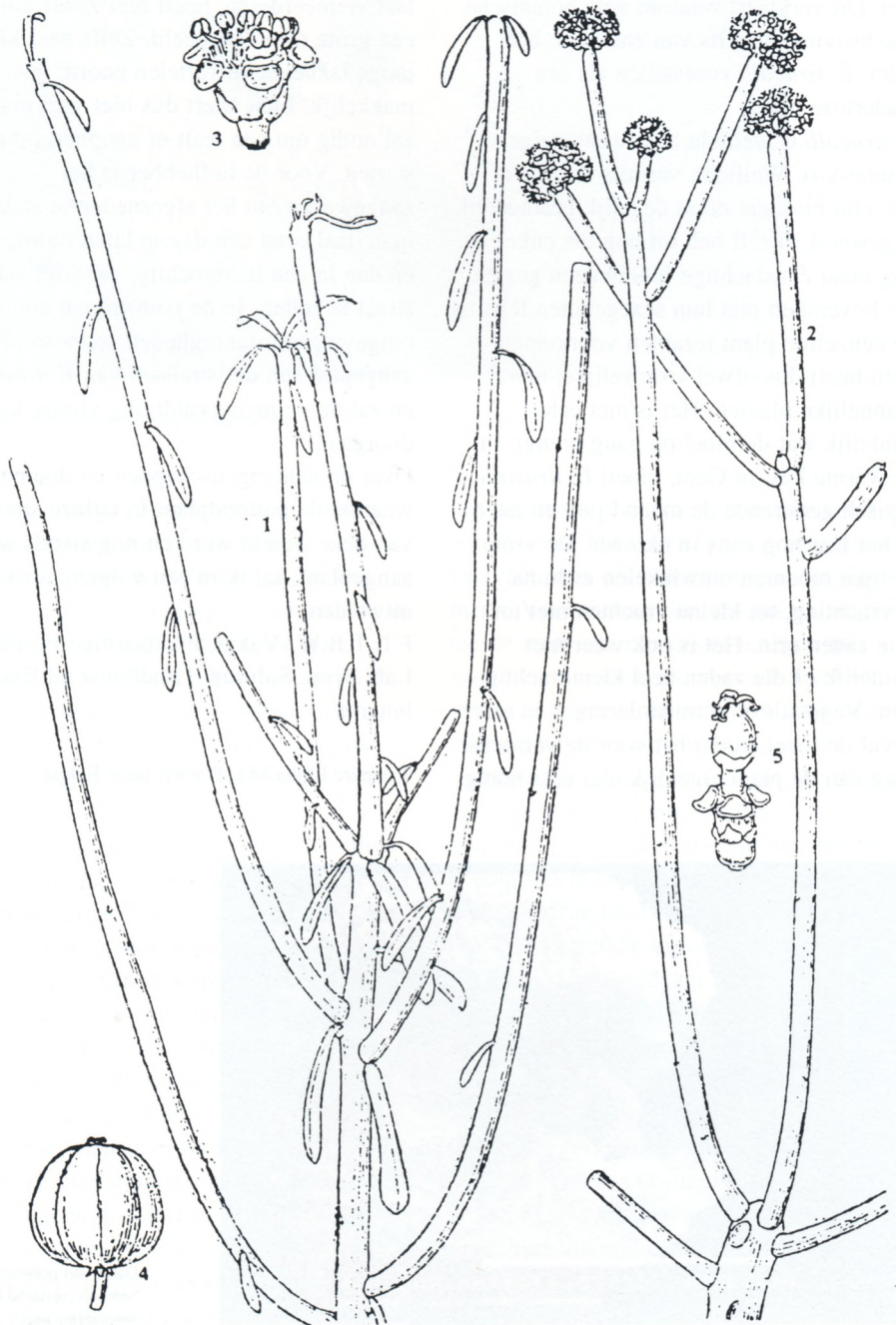
F.L.T.B.W.-Vakgr. Plantaardige Productie
Lab. Trop. Subtrop. Landbouw en Etnobotanie

Coupure Links 653, B 9000 Gent België

Detail van pollenkorrels in helknoop (opname elektronenmicroscop)

Afbeelding van *E. turincalli* met (1) jong vegetatief materiaal, bestaande uit c- en d-takken (2), b-takken met bloeiwijzen, (3) mannelijke en vrouwelijke bloem met (4) een vrucht. Overgenomen uit Reynders (1984)

HET GESLACHT DISCOCACTUS PFEIFFER

1. EEN OVERZICHT EN NIEUWE INZICHTEN, 20 JAAR NA BUINING

Pierre Braun en Eddie Esteves Pereira

Alhoewel waarschijnlijk reeds in de 18de eeuw de eerste Discocactus-planten vanuit Brazilië naar Europa kwamen, is de kennis van dit geslacht toch tot in de tweede helft van onze eeuw volkomen ontoreikend gebleven.

Tot in de jaren zestig waren slechts bekend *D. placentiformis* (Lehmann) Buining & Brederoo uit Minas Gerais, *D. heptacanthus* (Rodriguez) Britton & Rose uit Mato Grosso, *D. zehntneri* Britton & Rose en *D. bahiensis* Britton & Rose uit Bahia, *D. boliviensis* Backeberg uit Bolivia en *D. hartmannii* (K. Schumann) Britton & Rose uit Paraguay. Daarbij kwam dan nog dat met betrekking tot de identiteit van deze vijf soorten tot op dat moment enorme misverstanden bestonden. Zo kwam *D. placentiformis* meestal onder de naam *D. tricornis* voor. Bij planten onder de naam *D. heptacanthus* betrof het in 't algemeen planten verzameld door Lau en Knize, die echter tot *D. ferricola* Buining & Brederoo behoren; deze laatste soort werd echter pas veel later beschreven. *D. zehntneri* en *D. bahiensis* waren volledig onbekend en sedert de jaren twintig spoorloos.

Discocactus placentiformis (Lehmann) Buining & Brederoo, bloemen met kenmerkende roodachtige zweem.
Foto: Braun

Discocactus spec. (Esteves 67), met bloemen op standplaats; kenmerkende bloemen uit het "Heptacanthus-complex". Foto: Esteves

Pas door de reizen van Leopoldo Horst en Albert Buining in de jaren 1966 tot en met 1974 konden de genoemde soorten weer op de typevindplaatsen teruggevonden worden. Daarnaast kwamen diverse nieuwe vondsten, die door Buining in samenwerking met Brederoo in de jaren 1974 tot 1977 werden beschreven. Na de dood van Buining in 1976 verschenen in enkele cactustijdschriften overzichten van het geslacht *Discocactus* (Braun, 1978-1979; Königs, 1977-1978; Riha, 1983; Taylor, 1981). In 1980 verscheen uit de nalatenschap van Buining een monografie van het geslacht, gebaseerd op zijn kennis van het geslacht tot en met zijn laatste reis in 1974 (Buining, 1980).

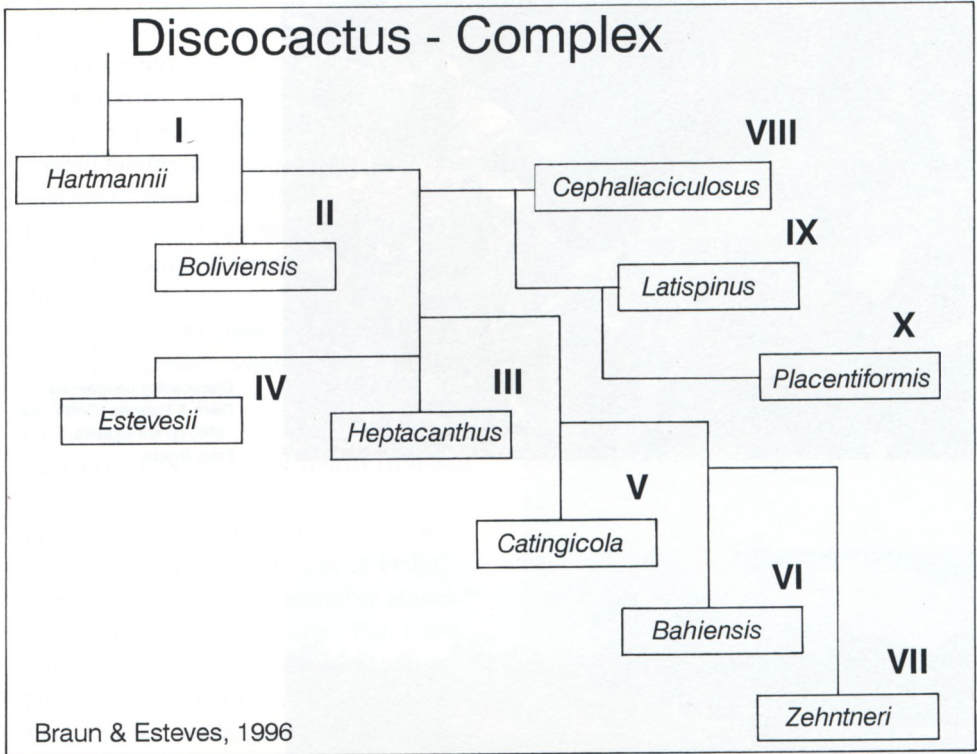
Vanaf het midden van de jaren zeventig is de kennis van het geslacht beduidend toegenomen (Braun, 1990; Braun & Esteves, 1993-1995). Dit artikel geeft een terugblik op de laatste twintig jaar en is daarmee min of meer een aanvulling op Buinings monografie.

118

Verspreiding

De Nederlander Albert Buining, zijn Braziliaanse vriend van Duitse afkomst Leopoldo Horst en de Zwitserse cactus-handelaar Werner Uebelmann onder-

zochten het voorkomen van het geslacht vooral in de bondsstaten Minas Gerais, Bahia en Mato Grosso do Sul, deels ook in Mato Grosso en Goiás. Sedert het midden van de jaren zeventig werden - in 't bijzonder door Eddie Esteves Pereira - andere, toendertijd nog volledig onbekende delen van Brazilië bereisd en daarbij werden verschillende nieuwe soorten gevonden. Uit Goiás werden bekend *D. estevesii* L. Diers, *D. cangaensis* Diers & Esteves, *D. diersianus* Esteves, *D. diersianus* ssp. *goianus* (Diers & Esteves) P.J. Braun & Esteves, *D. crassispinus* P.J. Braun & Esteves, *D. lindanus* Diers & Esteves en *D. hartmannii* ssp. *setosiflorus* P.J. Braun & Esteves. Afkomstig uit de pas in 1988 gevormde bondsstaat Tocantins zijn *D. prominentigibbus* Diers & Esteves en *D. cephaliaciculosus* ssp. *nudicephalus* P.J. Braun & Esteves. De eerste *Discocactus* uit Piauí is *D. piauiensis* P.J. Braun & Esteves. In het noorden van Bahia werden de kleinblijvende *D. zehntneri* ssp. *horstiorum* (P.J. Braun) P.J. Braun & Esteves en ssp. *buenerkeri* (Abraham) P.J. Braun & Esteves gevonden. Vele nieuwe, tot dan toe onbekende populaties werden ontdekt in Maranhão, Rondonia, Para, Mato Grosso en Mato Grosso do Sul. Daaraan toe-

gevoegd kunnen worden nieuwe groeiplaatsen in Paraguay en Bolivia; in het laatstgenoemde land werd een populatie van *D. ferricola* gevonden, zodat naast *D. boliviensis* nog een tweede soort in Bolivia voorkomt.

Deze twee Boliviaanse vertegenwoordigers vormen met hun groeiplaatsen bij Puerto Suarez tevens het meest westelijke verspreidingsgebied van het geslacht. De meest zuidelijke vertegenwoordigers zijn *D. crystallophilus* Diers & Esteves in Oost-Brazilië (Cordisburgo/Corinto) en *D. hartmannii* in Paraguay (Amambay). De meest oostelijke vertegenwoordiger vindt men in Minas Gerais met *D. placentiformis* ssp. *pugionacanthus* (Buining & Brederoo) P.J. Braun & Esteves. Het meest noordoostelijke verspreidingsgebied ligt in het noorden van de staat Bahia aan de grens met Pernambuco. Meer naar het westen verschuift de noordgrens tot in de

omgeving van Floriano (Piauí) en verder naar Maranhao en Para.

Substraat en begeleidende vegetatie

Voorzover we thans weten groeien Discocactussen op hun natuurlijke groeiplaatsen in vijf verschillende substraattypen. Bij elk van de substraatgroepen zijn ter voorbeeld enkele taxa genoemd.

1. Padra Canga (concreties van ijzererts); vegetatie meestal Campo Cerrado:

cangaensis, *crassispinus*, *crassispinus* ssp. *araguaiensis*, *cephaliaciculosus* ssp. *nudicephalus*, *estevesii*, *ferricola*, *hartmannii* ssp. *giganteus*, *heptacanthus*, *piauiensis*, *prominentigibbus*, *squamibaccatus*.

2. Zuur, kristallijn gesteente; vegetatie Campo Cerrado, bos, Campo Rupestre, Caatinga:

cephaliaciculosus ssp. *cephaliaciculosus*, *lindanus*, *diersianus*, *diersianus* ssp. *goianus*, *latispinus*, *latispinus* ssp. *pulvini-*

Discocactus cangaensis
Diers & Esteves (Goiás, Juli
1986) op standplaats.
Foto: Braun

Zeer vaste Pedra Canga in
Campo Cerrado, Typestand-
plaats van *Discocactus*
cangaensis Diers & Esteves
(Goiás, Juli 1986).
Foto: Braun

Discocactus crassispinus
P.J.Braun & Esteves (Goiás)
in losse, gruisachtige Pedra
Canga. Foto: Esteves

IN DIT NUMMER :

Verenigingsadressen.....	34
Ledenadministratie nieuwe leden	35
Verenigingsnieuws	
- Gouden Pen	36
Afdelingactiviteiten	36
Evenementenkalender	38
open dagen.....	40
Vraag en Aanbod	41
Advertentie pagina's.....	41/44

JUNI 1996

BESTUUR

Voorzitter: K.F. Zaunbrecher, Jan Glijnisweg 64,
1702 PD Heerhugowaard, tel. 072 - 5746961
Secretaris: C.B. Grimmelikhuisen, Stationsstraat
90, 1541 LJ Koog aan de Zaan,
tel. 075-6212073.

Penningmeester: J.A.M. Schellart, Clarionlaan 12,
2082 HJ Santpoort - Zuid.

2e Secretaris: Mevrouw. J.M. Smit-Reesink, Prins
Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE Benne-
kom, tel. 0318-417551.

Propaganda: VACATURE

LIDMAATSCHAP

Verzoeken om **inlichtingen, aanmeldingen en opzeggingen** (vóór 1 december) schriftelijk bij de ledenadministrateur: de heer P. van der Laken, Talingstraat 6, 2406 EL Alphen aan de Rijn. Tel.: 0172-473447

Lidmaatschap leden Benelux f 40,- (bfr 750), hier wonende jeugdleden f 20,-; leden elders in Europa f 50,- en buiten Europa f 65,- per jaar

FINANCIËLE ZAKEN

Betalingen via de bankrekeningen van SUCCULENTA SANTPOORT:

In Nederland: rekening nr. 55.32.38.981 bij de ABN/AMRO of rekening nr. 680596 bij de Postbank.

In België: Rekening nr. 000.1141809-22 bij de Belgische postgiro

In Duitsland: Rekening nr. 15.65.907/019 bij de ABN/AMRO te Aachen, BLZ 390.10200

Overige landen in Europa: bij voorkeur per gekruiste (crossed) Eurocheque.

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Verschijnt 6 maal per jaar in de even maanden.

KOPIJ

Kopij voor het tijdschrift zenden aan Mevrouw. J.M. Smit-Reesink, Prins Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom.

Kopij voor het eerstvolgende nummer van het verenigingsnieuws voor de vijftiende van de even maanden te zenden aan : C.B. Grimmelikhuisen, Stationsstraat 90, 1541 LJ Koog aan de Zaan, tel. 075-6212073.

Advertentie tekst voor plaatsing in het volgende nummer inleveren voor de vijftiende van de even maanden bij Mevrouw. J.M. Smit-Reesink, Pr. Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom. Tel. 0318-417551.

REDACTIE

J. van Alten, Richard Burtonstraat 1, 1325 KK Almere (Hoofdredacteur). E.mail: vanalten@nedernet.nl

L. Bercht, Veerweg 18, 4024 BP Eck en Wiel.
L.E. Groen, Heelsumseweg 49, 6721 GR Bennekom.

J.J. de Morree, Kon. Emmalaan 23, 2264 SH Leidschendam.

A.B. Pullen, Rinkslag 19, 7711 MX Nieuwleusen.
B. Zonneveld, Schubertlaan 196, 2324 BC Leiden.

Lay-out: A. van Zuylen, Hoefstraat 9, 5345 AM Oss.

Secretariaat: Mevr. J.M. Smit-Reesink, Prins Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom.

ADVERTENTIETARIEVEN

1/16 pag. f 30,-

1/8 pag. f 55,-

1/4 pag. f 85,-

1/2 pag. f 140,-

1/1 pag. f 240,-

Kortingen op aanvraag.

VERKOOP LOSSE NUMMERS

Via de boekenbeurs, zie onder instellingen

OVERIGE INSTELLINGEN

BIBLIOTHEEK

W.P.C.H. Bervoets, Mozartstraat 108, 7391 XM Twello; tel 0571-272841.

CLICHÉFONDS

J. Schraets, Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen. Tel. 077-4732913

DIATHEEK

J. Deckers, Hertogstraat 39, 6441 HA Brunssum. Tel. 045-5272461

PLANTENCENTRALE

Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren. tel. 0318-483579.

BOEKVERKOOP EN VERENIGINGSARTIKELLEN

Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren. tel. 0318-483579.

BOEKENBEURS

W. Alsemgeest, Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort. tel. 0348-471083

Eerste kwartaal 1996

nederland

westerborg a a j van der leeuwstraat 28 9602te
hoonezand
leeuwen i van postbus 1039 2430aa noorden
mrosek s terschurenweg 53 6432js hoensbroek
marks j j kerkhofweg 4 7231ri warnsveld
visser f m vogelstraat 14 4927bl hoge zwaluwe
vossen jos cunegondisstraat 10 6017ed thorn
rutten a h w merseloseweg 87 5801cc venray
steyn p groot dorregeest 2 b 1911nd uitgeest
oosting a p krommeland 83 1981bs velsen-zuid
lubbi y drostenhof 6 9451kg rolde
engelman-schaperkotte e mw dwingeloostraat 49
5043hd tilburg
jong e de narcisstraat 40 2252xg voorschoten
dirksen e zonnedauwstraat 22 5143cm waalwijk
hulst h j h perim 40 1503ga zaandam
aberkrom j j budelhoff 10 1474ka oosthuizen
griekspoor j d herenweg 408 2211vj noordwijker-
hout
koopman t kelloggplaats 180 3068jg rotterdam
otto g heiveen 4 9475ph midlaren
broeze d haarlebrink 4 7544wp enschede
hamel h h r van laan van meerdervoort 1116 d
2564az den haag
verschoor-van ginneken j a singel 1 3237as vier-
polders
andree w h vonderstraat 121 7419bn deventer
verhagen m prins mauritssingel 66 b 3043ph
rotterdam
willems m h nassastraat 9 6166bd geleen
halling m nieuwlandse kade 31 2935cg ouderkerk
a d ijssel
heuver h de ruyterstraat 28 7671xk vriezenveen
jorna m weth elhorststraat 25 7543tc enschede
helfferich a borculolaan 99 5043zr tilburg neder-
land
dijk d j f van prins bernhardstraat 5 3214cn zuid-
land
ijssennagger-spaan mw r m valdistraat 9 7391st
twello
timmermans g h j nieuweweg 31 7001db doet-
inchem
sonnenborn j c 2e vooruitgangstraat 35 2032nh
haarlem
scipio mevr m m iemstukken 108 9407kp assen
gorp j a van tilburgseweg 19 5133ba riel
lalau d terweyerweg 101 6413pd heerlen
lenskens h r schaffelstraat 42 c 3014rj rotterdam
tiemes w kolhagen 124 3078sg rotterdam
koole w anderegglaan 5 5673al nuenen

NIEUWE LEDEN

weide h conventsland 2 7943ll meppel
kremer c haverstraat 50 7025ak walle
dunnen m w j den de schans 37 4223nt hoornaar
meerts e de schoener 13 3742hd baarn
clement b schiedamseweg 66 3134bp vlaardingen
driesen mevr a broekstraat 9 7031et wehl
driesen mevr l kruidenlaan 124 7006vk doet-
inchem
smit b rondostraat 53 7534gj enschede
bressers w p h tweeberg 28 5246xm hintham
nederland
brink a j z heer vrankestraat 56 b 3036lh rotter-
dam
vries m de muggenlaan 27 2441cl nieuwveen
korencic rado onder de linden 69 6822kj arnhem
duits j r oost-indischekade 11 1521ar wormerveer
hoekstra r g boelensstraat 116 9203rs drachten

belgie

j lauw francois de rogeveldestraat 50 b-2223
schriek
buhler f j pauwelsstraat 12 b-2660 hoboken
ketelslegers jean marie rue du croupet 24 b-4690
(boirs) bassenge
van damme prof dr ir patrick univ v gent coupure
links 653 b-9000 gent
brandt wim scheersel 84 b-2160 wommelgem
bogaert f a troonstraat 258 bus 309 b-8400 oost-
ende

frankrijk

batigne p aiaps-sud-ouest 9 rue de la briqueterie
f-81400 carmaux

korea

shin mr j j hyun-mar corp rm b1-na-2 youngde-
unpo yutong center 30-2,2ka dangsan-dong,young-
deunpo-ku seoul

ierland

gore john prospect downs south carrickf 7 bt36 8sd
co antrim n

oostenrijk

nagl helmuth mittendorf 58 a-4801 traunkirchen
jantschgi gerhard rieding 67 a-9431 st stefan
kitz josef lind 1 a-9121 tainach

u s a

botan res inst of texas 509 pecan street fort worth
texas 76102-4060

Nominaties voor de Gouden Pen

De jury, bestaande uit mevr. Carla Teune, Hortulanus van de Hortus Botanicus in Leiden, de heer J.J.de Morree, redacteur Succulenta en de heer A.v.d. Snee, Gouden Pen winnaar van het vorig jaar hebben hun nominatie-lijst als volgt samengesteld:

Wetenschap:

- B. Ursum, Zuid Afrika en Namibië. Succulenta nr. 6.
- H. 't Hart, Evolutie en Systematiek inzake Aziatische Crassulaceae, Succulenta nr. 5.
- W. Alsemgeest, R. Bregman, R.v. Veldhuisen, Het geslacht Thelocactus. Succulenta nr. 1.
- A. de Vries, Lithops leslei en zijn nichten.

Reizen:

- F. Vandenbroeck, El Guanillo. Succulenta nr. 2.
- F. Vandenbroeck, Bolivia-herinneringen. Succulenta nr. 4.
- M. Desender-Bruneel, Melocactus Holguinensis. Succulenta nr. 6.

Hobby:

- R.Mayer, Talinum. Succulenta nr. 1.
- J. Huizer, Zes jaar cactussen kweken in een onverwarme kas. Succulenta nr. 2.
- R.Bregman, Een witbloeiende vorm van Matucana madisoniorum. Succulenta nr.1.
- W.Alsemgeest, Het kweken van moeilijke soorten. Succulenta nr. 3.

Wij verzoeken de leden, die deel willen nemen aan de beoordelingen voor de Gouden Pen, hun reacties vóór 1 augustus as. schriftelijk te doen toekomen aan mevr. J.M.Smit-Reesink, Prins Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom. (De beste volgens hen uit alle groepen afzonderlijk)

AFDELINGSACTIVITEITEN - 1

Achterhoek

- 13 juni Gastspreker, dhr Linssen.
- 11 juli Dia's uit eigen diatheek
- 12 sept. Lezing door G. Ubink
- E.N.O. gebouw.Woerdseweg .Groenlo.

Amsterdam

- 21 juni De heer Jamin over Mexico
- 16 aug. Bijpraten over de vakantie
- 20 sept. Paul Shirley over reis door Engeland
- Amsterdams Natuur- en Milieueducatiecentrum-Plantage Middenlaan 2e(bellen).Amsterdam.20.00 uur.

Arnhem

- 5 juni avondbezoek aan kwekerij van Workum.
- 13 juni Gastspreker.
- 11 juli Zomeravondbijeenkomst met plantenverkoop bij H. Mol.

Zaaltje van de speeltuinvereniging 'Tuindorp'. achter het pand Floralaan 18. Wageningen. 20.00 uur.

Brabant-België

- 29/30 juni Opendeurdagen Tuinbouwschool
- 30 aug. Ruildag onder eigen leden
- 27 sept. Zuid Afrika en Orchideeën plantentuin Meise door Jan Van Den Eynden.
- Hoger Rijksinstituut voor Tuinbouw.de Bavaylei 116.1800 Vilvoorde.20.00 uur.

Delfzijl e.o.

- 1 juni excursie naar Duitsland
- 6 juni Bijeenkomst in de kassen van Bronsema van Aarle, de Akkers 9 te Zuidbroek
- 13 juni 'Kasje kijken'
- 27 juni 'Kasje kijken'
- 7 juli Groenbeurs in Winschoten
- 21 sept. Cactusbeurs van het Noorden . Groene Weide.Snelgersmastraat 15.Appingedam. 19.30 uur.

Dordrecht e.o.

- 13 juni Lezing door F. Noltee over zijn reis in Okt 95 naar Ethiopië
 11 juli Kasje kijken bij Harry Bosman
 8 aug. Kasje kijken bij Hans van de Kerkhof

Rode Kruisgebouw. Dubbelsteynlaan west 43. Dordrecht. 19.30 uur.

Drenthe.

- 5 juni kasbezoek Koert Olde
 4 sept. Kasbezoek Piet Ende
 Hotel Koopman. de Palz 7. Beilen..

Eindhoven.

- 10 juni E. van Hoofstadt over: 'Waarom andere Succulenten?'
 Wijkgebouw 't Slot. Kastelenplein 167. Eindhoven. 20.00 uur

Flevozoom.

- 17 juni Kasje kijken bij leden in Lelystad
 16 sept. Eigen Avond .
 Groen van Prinstererschool. Verkeersweg 51. Harderwijk. 19.30 uur.

Gooi- en Eemland.

- 11 juni Henk Krijnen met dia's van Mexico..
 10 sept. Paul Laney met dia's van zijn planten
 Buurthuis Noord. Lopez Diazlaan 85. Hilversum. 20.00 uur.

Gouda e.o..

- 19 juni Ludwig Bercht over Paraguay .
 't Brandpunt'. Turfmarkt 58. Gouda. 20.00 uur

Groningen.

- 1 juni Duitsland Reis
 15 juni Kasje kijken in Friesland
 .xx juli Kasje kijken bij enkele leden
 19 sept. Lezing door Henk Krijnen over Çopiapoa's en andere Chileense bolcactussen
 21 sept. Ruil- en verkoopbeurs Zuidlaren
 Zaal van de buurt- en speeltuinvereniging SELWERD. Elzenlaan 72. Groningen. .19.30 uur

Den Helder e.o.

- 14 sept. Wiebe Bosma Een retourtje van A tot Z.
 Centrum voor Natuuronderwijs 'De Groene Poolster'. Pasteurstraat 6. Den Helder. 13.45 uur

Hoeksche Waard.

- 13 juni Bingoavond
 Natuur Bezoekers Centrum Hoekse Waard aan de Rijkshaven. Numansdorp

Nijmegen.

- 4 juni kasbezoek bij Theo
 2 juli Kasbezoek bij Johanna
 3 sept. Ludwig Bercht
 7 sept Cactusmarkt
 Opleidingscentrum 't Vanck. Energieweg 19. Nijmegen. 19.30 uur

Tilburg.

- 10 juni Thema-avond
 9 sept. Eric Piens: mijn verzameling behalve Parodia's
 Kasteelhoeve. Hasseltstr 256. Tilburg. 20.00 uur

Utrecht e.o..

- 13 juni Kas- en tuinbezoek bij Gerard Wammes en Cor van 't Pad (Agaves)
 12 sept. Praatavond
 Buurthuis Ravelijn. H. Graaflandstraat 2a. Utrecht. 20.00 uur

Voorne-Putten en Rozenburg.

- ?? juni Excursie
 Het Trefpunt. Burg. v.d. Blinklaan 5. (Vierpolders Gem Brielle). 19.30 uur

West-Brabant.

- 15 juni Diaserie over excursie en planten Kees Goorden..
 18 aug. Ruilbeurs op Zondag.
 Café marktzicht. Markt 50. Etten-Leur

West Friesland.

- 8 juni Reisje naar de Herdt/van Donkelaar ,
 20 juni kasje kijken bij een drietal leden.
 20 sept. Bijpraatavond bij de fam. Fallaux te Hoogkarspel
 Wijkcentrum Risdam .te Hoorn.

Zaanstreek.

- 7 juni Kasbezoek bij leden
 kantine van de sporthal De Springplank. Saenredamstraat 34. Assendelft. 20.00 uur

Zeeland.

- 8 juni Excursie naar België,
- 28 juni Plant van de maand: Winterharde Opuntia's.
- 30 aug. Hoe begon ik mijn hobby en succulentenkwis
- 27 sept. Voordracht door de hr Linsen over de opbouw van een verzameling Thomaskapel aan de Vrijlandstraat.Middelburg. 19.30 uur

Zuid Limburg.

- 4 juni Wim Alsemgeest: Meer dan 25 jaar hobby tussen Cactussen en Vetplanten ...
- 3 sept. Praatavond en Gemeenschapshuis.Hoofdstraat 12.Schimmert. 19.30 uur

Zwolle.

- 8 juni excursie
- Gebouw de Groene Welle, v/h Centrum voor Tuinbouwonderwijs.Prinses Margrietstraat 2. Zwolle.19.30 uur

Cactussen en Vetplanten.

- 15 juni Leo van de Wijngaert met 'Conophytum Study'.
- Zaal Don Bosco.St Cordullaplein.Schoten-Centrum bij Antwerpen.14.00 uur

Cactusvrienden

- Limburg.17 juni Matucana Robert van Averbek
- 19 aug. Van Anza Borrego naar canyonland Freddy Lampo.
- 16 sept. Cultuurtips voor beginners en gevorderden Luc Vandecaveye
- Cultureel Centrum.Dekenstraat 40.Heusden Zolder.20.00 uur

Grusonia.

- 14 juni Cuba en zijn Cactussen door Walter Dams
- 9 aug. Astrophytum en Turbinicarpus door Alfons Beuckelaers .
- 13 sept. Copiapoa's door Henk Krijnen (zaal Vijverhof Tielt).
- Zaal Don Bosco te Torhout.tenzij anders is aangegeven

Leuchtenbergia.

- 14 juni Braziliaanse geslachten door kmiel Nyrinck .
- 19 juli Flora van en in Tenerife door Eric Piens
- 23 aug. Mammillaria door F. Vermeir en F. Vergouwen
- 15 sept. Succulentenbeurs.
- 20 sept. Cactustuinen door Fernand Gruwez
- Dienstencentrum.Schoolstraat 44 .Schilde.20 uur.

EVENEMENTENKALENDER

1996

25 mei/2 juni

Tentoonstelling "Wezigtpark". Negendaagse show van planten van de leden van afdeling Dordrecht e.o. in het teken van haar 40 jarig jubileum. Hoofdthema: Cristaten, daarnaast ook andere succulenten. Tevens plantverkoop uitsluitend door de afdeling. Open van 11 tot 16 uur. In het centrum van Dordrecht. Bereikbaar: direct aan de achteruitgang van Centraalstation. Buslijn 4, halte Krispijnseweg. Auto: ingang Krispijnseweg/Nassauweg of parkeren bij CS. Toegang gratis. Info P. Kaptein, tel 0184-691940.

2 juni

Landelijke Open Dag

8 juni

Op 8 juni houdt de **afdeling Leiden** haar negende Cactus en Vetplantenbeurs in de Hortus Botanicus, Rapenburg 73 te Leiden. Op deze dag kunt U naast de cactus- en vetplantenbeurs ook de bijenmarkt een bezoek brengen. Verder kunt U gratis de Hortus bezoeken. De Hortus is uitstekend te bereiken vanaf het treinstation met buslijn 43. Uitstappen op het Witte Singel/Doelencomplex. De ingang van de Hortus is op ± 150 m. van de halte. Parkeergelegenheid voor auto's is er op de Maliebaan en in de Groenhovensteeg. Voor verdere inlichtingen kunt U contact opnemen met J. Huizer, tel.: 0252-2302 55 of met T. Hoekstra, tel.: 071-5131072.

22 juni

Ruilbeurs **Grusonia-België** vanaf 10 uur

30 juni

Open Deur **Grusonia** vanaf 9 uur

18 augustus

De afdeling **West Brabant** houdt op deze Zondag haar jaarlijkse cactusbeurs in de zaal van café 'Marktzicht', Markt 50 te Etten Leur, aanvang 10 uur, einde 15 uur. U kunt plaats bespreken bij C. Goorden tel. 0165-552404.

25 augustus

De Cactus en Vetplantenbeurs van het Oosten georganiseerd door de afd. IJsselstreek in de Brug, Thorbeckesingel 2 te Zutphen. Open van 10 tot 16 uur; toegang f 1,50. Wie een groot aantal planten wil verkopen kan tafelruimte huren a f 6,= p/m. (max. 4 m. Meer ruimte en kramen op aanvraag). Reserveren door storten van het verschuldigde op bankrekening 38.67.96.319 t.n.v. F.J.H. Hilge te Zutphen. (Tel. 0575-529610) Standhouders dienen de wet Budep na te leven. Niet toegestaan is de verkoop van artikelen, die niets met Succulenten uitstaande hebben.

7 september

19e Internationale cactus en Vetplantenmarkt **Nijmegen** in het Kolpinghuis, ca 5 minuten lopen van het centraal station. Ter gelegenheid van het 60 jarig jubileum van de afdeling extra activiteiten. Zaal open voor deelnemers vanaf 9 uur, open voor bezoek 10 - 16 uur. Standhouders dienen de wet Budep na te leven. Tafelreservering ad f 5,= p/m (max. 4m.) door storting op postbankrekening 1914156 t.n.v. Succulenta - Herpen. Grotere - en buitenlandse reserveringen telefonisch bij Th. Heijndijk, +31 (0)487-542704 of bij P Giepmans tel. +31 (0)24-6414269.

14/15 september

E.L.K. te Blankenberge, België. Dit zijn de ontmoetingsdagen en de Europese beurs voor cactus- en succulentenliefhebbers. Kosten voor dit weekend f 122,- p.p. Inlichtingen en opgave vóór 1 augustus: J. Linden, Onderste Wehr 53, 6433 LC Hoensbroek, tel. 0455220966, girorekening 1505984. Deelname Beurs: G. Cools: tel. 0032 33210018.

15 september

Succulentenbeurs van **Leuchtenbergia** Schoolstraat 44 te Schilde België; van 9 tot 14 uur.

21 september

Cactussen- en vetplantenbeurs van het Noorden, verderom in "De Ludinge" Ludinge 4 te Zuidlaren. De beurs van 1995 was een groot succes. Maar voor een grotere en nog gezelligere- en betere beurs zullen alle deelnemers in één ruimte een plaats krijgen, nl. in de sportzaal. Informatie en reservering bij Anton Duizendstraat, Oosterhamrikkade 43^B, Groningen. Tel. 050-5715764. Nader informatie over kosten tafeluur, openingstijden en route volgen in het juninummer.

28-29 september

Beurs te Osnabrück (D) in het Berufsschulencentrum Natruperstrasse 50 (Za 12/18 uur, Zo 10/18 uur). Toegeswegen duidelijk bewijzerd. De vermelding in deze kalender is beperkt tot 80 woorden t.b.v. een afdeling en 40 woorden voor andere (groen) verenigingen

BOEKENBEURS

TE KOOP GEVRAAGD; tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten. De eerste keuze van de boeken is voor de landelijke bibliotheek, de rest wordt op de jaarvergaderingen aangeboden.

Aanbiedingen aan W. Alsemgeest, Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort. Tel. 03484-71083.

OPEN DAGEN

2 juni	LANDELIJKE OPEN DAG		
	9/17 uur	C. Tuijn, Genieweg 11, Assendelft	gemengd. (plm 3500 st)
	10/17 uur	P. Berkhout, Hoogertstraat 11, Someren W. van Brussel, Kommerstraat 56, Someren	gemengd gemengd
9 juni	10/17 uur	H. Knapen, Kortestraat 1, Asten M. Manders, Vorstermansplein 16, Heusden	gemengd gemengd
22/23 juni	10/19 uur	Maurits Huygaerts, Stw Oosthoven 39, Turnhout - België J. Verhaegen, Schoolstraat 26, Turnhout - België	gemengd Gemengd
23 juni	10/17 uur	M. Janssen, Hennepstraat 2, Grashoek A. Kurvers, Patersstraat 14, Panningen	gemengd gemengd
30 juni	10/17 uur	J. v.d. Sterren, Industriestraat 70, Reuver Brunceel Myriam, Kamiel barbierlaan 9, Loppum-België Neyerinck Camiel, Rietmeers 19, Loppum-België Rommel georges, Wilgenlaan 37, Zedelgem-België Vanheevol-Lisabeth Lies, Magerhillestraat 15, Zedelgem-België De Langhe Rony, Molenstede 4, Westkapelle-België Liephout Robert, Oude brugweg 22, Varsenare-België Snauwaert jenny, Asterstraat 16, Knokke-Heist-België	gemengd gemengd gemengd gemengd gemengd gemengd gemengd gemengd gemengd gemengd
7 juli	10/17 uur	A. Dorssers, Snelkensstraat 28a, Sevenum T. Nabben, Laarweg 7, Sevenum	gemengd gemengd
13/21 juli	10/18 uur	A.&L. Lenaerts-Wijgers, Leiseinde 46, Turnhout - België	gemengd
21 juli	10/17 uur	M. Bieshaar, Kast. Verdynenstr.9, Roermond P. Verstappen, Bosscherven 46, Horn	gemengd gemengd
4 aug.	10/17 uur	J. Schraets, Geuldersedijk 2, Arcen T. Gommans, St. Jozeflaan 8, Smakt	gemengd gemengd
11 aug.	10/17 uur	G. Linssen, Jac. Catsstr. 61, Blerick J. Vorstermans, Schoolweg 55, Venlo	gemengd gemengd
1 sept.	10/17 uur	J. van Rooy, Wolfsberg 29, Asten H. v.d. Broek, Hooghoef 21, Someren	gemengd gemengd

Propagandamateriaal, boekenverkoop en verenigingsartikelen.

Propagandamateriaal kan, tegen portovergoeding, bij mevr van Die aangevraagd worden.

Er zijn op dit moment verkrijgbaar;

- "Wat betekent die naam" een verklarend woordenboek van botanische namen van succulente- en aanverwante planten, prijs fl 15,50.
- Gids voor het verzorgen van cactussen en andere succulenten, prijs fl 10,-.
- Discoboek Buining (duitse uitgave), prijs f 7,70.

Verenigingsartikelen:

- de bewaarband voor het tijdschrift fl 16 per stuk
- correspondentiekaarten uitgave 1992, prijs f 8,-.

Alle artikelen franco thuis. Bestellingen uitsluitend door overschrijving van het juiste bedrag en vermelding van het gewenste artikel op postgiro 3742400 t.n.v. Succulenta te Lunteren. Voor België, Belgische postgirodiens rekening 000-11-41-809-22 t.n.v. Succulenta te Santpoort.

VRAAG EN AANBOD

Opgaven voor nr 4/96 moeten voor 15 juni 1995 worden opgestuurd aan Mevr. J.M. Smit-Reesink, Pr. Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom. Alleen advertenties de hobby betreffende worden opgenomen.

Gevraagd: zaden of plantjes, 2 stuks *Mammillaria albiflora*. Te ruilen tegen *theresae*, *wortelecht* of *Strombocactus* of zaden. Te koop boek *Alles über Kakteen* van Dieter Herbel, nieuw! 800 Bfr.+ porto of ruilen tegen *Haworthia's* van Bayer. Couvreur Mario, Dudenhofenlaan 1-A, 8620 Nieuwpoort, België.

Wie weet wie de schrijver is van het boekje *Kakteen Zimmer Kultur*, illustrierter Ratgeber, ca. 1925. D.Veel, Frieseweg 88, 1823 CG Alkmaar. Tel. 072-5128581.

Te koop aangeboden: 17 jaargangen van het tijdschrift *Succulenta*, nl. de jaargangen 1978/'79 en '80 in band en 1981 t/m 1994 zonder band. G.Schonewille, Pr. Beatrixlaan 144 2286 LD Rijswijk. Tel. 070-3941745.

Aangeboden: Britton & Rose in 2 delen. *The Cactaceae descriptions and illustrations of plants of the cactus family*. Dover Publications New York (1963). N.b. zwart/wit reprint van uitgave uit 1920. Prijs in overleg. A.Juten, 1e Sweelinckstraat 64, 2517 GG Den Haag. Tel. 070-3454152.

Gevraagd: Muurkas voor beginner. 3m breed x ongeveer 2 m diep. v.d.Burg, Weth. Rebellaan 120, Barneveld. Tel. 0342-492660.

DIATHEEK.

Er zijn in de diatheek in totaal 8000 dia's aanwezig, waarvan er alzo'n 3000 geïnventariseerd zijn. Om één en ander voor de gebruiker en beheerder hanteerbaar en overzichtelijk te houden worden er series samengesteld. Het streven is om van alle geslachten een serie op te zetten, maar er zijn niet van alle geslachten voldoende dia's aanwezig. Indien U dia's dubbel of over heeft neemt U dan eens contact op met de diathecaris, hij kan U dan zeggen of uw dia's een aanvulling kunnen zijn.

Op dit moment zijn de volgende series beschikbaar:

- 100 mooie vetplanten,
- 100 mooie cactussen,
- 200 *mammillaria's*,
- 200 *echinocerei*
- 100 caudex vormende planten
- 66 *euphorbia's*,
- 100 *gymnocalyciums*.

Hr. J. Deckers, Hertogstraat 39, 6441 HA Brunssum.

Tel 045-5272461

PLANTENCENTRALE

Doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus en vetplantenliefhebbers aan het starten van een eigen verzameling door middel van beginnerspakketjes. Deze leden kunnen een pakketje toegezonden krijgen, waarin ongeveer 12 soorten plantjes. (1 pakje per jaar, maximaal 3 jaar lang).

Toezending volgt na ontvangst van f 7,50 op postbankrekening nr 3960475 ten name van Succulenta Plantencentrale te Lunteren, onder vermelding van byv. "beginner 1996"

Leden uit België kunnen Bfrs 150 storten op rekening 000-11-41-809-22 bij de Belgische postgirodiens ten name van Succulenta-Santpoort Zuid

De liefhebbers van succulenten, die veel zaaien en zodoende planten over hebben, die zij willen afstaan voor beginnerspakketjes, kunnen deze (zonder pot of aarde en allen tijdens vorstvrij weer) opsturen naar onderstaand adres. De portokosten worden vergoed (Graag gironummer opgeven!)

De gevers kunnen bovendien drie wensplanten opgeven. Ik zal proberen één van die wensen te vervullen.

Mevr. E. van Die-van Wijnen,
Molenweg 56,
6741 KM Lunteren

British Cactus & Succulent Society

Het Journaal van de BCSS verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat zowel artikelen van wetenschappelijke aard als verenigingsnieuws en artikelen van lezers.

Eenmaal per jaar publiceren wij Bradleya voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulenta planten.

Compleet lidmaatschap, incl. Bradleya

In de E.E.G.£ 22.00

Buiten de E.E.G.£ 24.00

Excl. Bradleya resp.£ 12 en £ 13

Overzeese bestemmingen per luchtpost. Vorige nummers verkrijgbaar.

Verdere informatie bij:
Hon. Membership Secretary
Mr P. Lewis, 1 Springwoods, Courtmoor,
Fleet, Hants GU 13 9 SU Engeland.

Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten

SUCCULENTA

Geef U nu op als lid:

Het lidmaatschap omvat:

gratis toezending van ons tijdschrift, mogelijkheid tot deelname aan één van onze afdelingen met maandelijksse bijeenkomsten, toegang tot de diensten van onze instellingen: zaadfonds, bibliotheek, diatheek, boekenmarkt, verenigingsartikelen en plantencentrale. U ontmoet op bijeenkomsten, beurzen, tentoonstellingen en vergaderingen talloze liefhebbers met wie U Uw interesse en hobby kunt delen.

U kunt zich opgeven bij onze ledenadministratie, p/a P. van der Laken, Talingstraat 6, 2406 EZ Alphen aan de Rijn.

De contributie bedraagt (Benelux) f 40,- per jaar (jeugd lid 20,- p.j.)

Naam:..... geb. datum

Adres:.....

Postcode Woonplaats

BIBLIOTHEEK.

Hier slaagt men er ieder jaar weer in om een aantal nieuwe boeken en tijdschriften aan de bibliotheek toe te voegen.

Op dit moment zijn er meer dan 250 titels en enkele tientallen tijdschriften, waarvan een enkele al vanaf 1901.

Ook zijn een aantal wetenschappelijke boeken aanwezig.

Aarzel dus niet om regelmatig om een nieuwe catalogus te vragen, de lijst is zowel in gedrukte vorm als per floppydisk beschikbaar.

Katalogus a fl 1,50/Bfrs 30,
voor floppydisk overleggen met Hr Bervoets.

W.P.C.H. Bervoets, Mozartstraat 108,7391 XM Twello
tel.: 0571-272841

OPEN DAG

ZATERDAG 8 JUNI VAN 9.00 TOT 16.00 UUR

BEZOEK ONZE KWEKERIJ MET MEER DAN 10.000 M2 AAN CACTUSSEN EN
VETPLANTEN VAN 4 CM TOT 4 METER

HANDELSKWEKERIJ **UBINK B.V.**

Gespecialiseerd in cactussen

Mijnsherenweg 18-20, 1433 AS Kudelstaart

tel. 0297-326880 fax. 0297-343089

Tevens plantenbeurs op de kwekerij. Inlichtingen en reserveringen bij G. Ubink
tel.: 0297 - 326880

Op deze dag ook verkoop van potten - grond - kunstmest tegen 'kwekers
inkoop prijzen!!'

De kwekerij is te bereiken door vanaf de provinciale weg N221 bij AALSMEER
in de richting KUDELSTAART te rijden. Tweede zijstraat rechts is de
Mijnsherenweg

Plantentuin van Donkelaar organiseert op zaterdag 22 juni: HOYA themadag !

programma

110 uur: ontvangst met koffie op de kwekerij

11 uur: lezing David Kleyn 'Ecologie van Hoya's in Irian Jaya'

13.30 uur: lezing Art Vogel over zijn recentste reis door Malaysia
met natuurlijk veel Orchideeën, Hoya's en Nepentes.

Aanwezig zijn verschillende verkoopstands met bijzondere planten.
In onze verruimde verkoopkassen en onze nieuwe plantenwinkel
hebben we vele interessante aanbiedingen.

Deelname aan deze dag is gratis !!!!

Laantje 1, 4251 EL Werkendam 0183 -, 501430

**Van der Hoff boeken
postbus 49
5430 AA Cuijk**

fax 024-3733436

Wij zijn gespecialiseerd in tuin- en plantenboeken. Naast een grote collectie boeken over tropische- en subtropische planten hebben wij ook veel boeken over vaste planten, rotsplanten, winterharde tuinorchideeën en vetplanten.

Wilt U onze gratis boekenlijsten ontvangen, stuur dan een kaartje of fax Uw naam- en adresgegevens. U kunt aangeven, waarin U het meeste bent geïnteresseerd. Regelmatig hebben wij actieaanbiedingen.

CLICHÉFONDS.

Het clichéfonds voegt ieder jaar weer andere, meer gevarieerde en zeldzame zaden aan de lijst toe.
Het jaarlijkse aanbod ligt meestal ruim boven de 1000 soorten, vaak 1100-1200 soorten en is zeer concurrerend in prijs. Niet alleen in December, ook gedurende het jaar en voor b.v. zaadpakketjes voor verkoop op beurzen of zaaiwedstrijden verleent het fonds alle medewerking.

Hr J. Schraets, Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen. tel.: 04703-2913

WIJ BIEDEN AAN:

Ariocarpus furfuraceus.....	20,-
Turbinicarpus spec. Rio 3.....	10,-
Navajoa maia.....	9,-/12,-
Copiapoa chaniaralensis.....	5,-/7,-
" spec. Totoralito.....	5,-/7,-
Blossfeldia minima.....	8,-/12,-
" cyathiformis.....	8,-/12,-
Mammillaria theresae.....	7,-/11,-
Obregonia denegrii.....	10,-/15,-
Pelecypora asselliformis.....	10,-/15,-

Cactuskwekerij LAKERVELD, Lakerveld 89 Lexmond
tel. 0347-341718. Geopend maandag en vrijdag 13-17 uur
zaterdag van 8-17 uur.

SELECTA SUCCULENTS CC.

Haworthia-Gasteria-Aloe-Mesems-Crassula

Euphorbia-Stapelia en vele anderen

Professionele verzending wereldwijd

Schrijf of fax voor gratis plantenlijst naar

P.O.Box 278

KLAPMUTS 7625

ZUID AFRIKA

Correspondentie in het Nederlands van harte welkom.

Tel.00.27.021.8741604 Fax.00.27.021.8741249

Postfach 1107 - D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151/41891 - Fax 07151/46728

- * meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten zeldzame planten en zaden
- * verzending over de gehele wereld
- * bezoekers en groepen zijn van harte welkom
- * onze planten- en zaadlijst ontvangt U op aanvraag tegen een internationale antwoord- coupon

CACTUSSEN - EN VETPLANTENZADEN

Schrijf vandaag nog voor GRATIS ZAADLIJST

**DOUG EN VICKY ROWLAND
200 SPRING ROAD, KEMPSTON
BEDFORD, ENGLAND, MK42 8ND**

Cactus- en Vetplanten Kwekerij Kramer

Hegedijk 120-8404 GE Langezwaag

Tel.Fax.0513-688140

(tussen Heereveen en Gorredijk)

Geopend: ma. t/m za. 10.00 - 18.00

TE KOOP GEVRAAGD

bent U genoodzaakt, om welke reden dan ook, uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met:

Gerrit Melissen, Korenmolen 9,

BLADKAKTUS

Binnenlandse en buitenlandse boeken steeds voorradig. Wij bestellen graag voor U.

Vraag onze Bladkactus, een lijst met succulente literatuur aan.

NATUUR EN BOEK

Bankastraat 10

2585 EN 's Gravenhage

tel. 070-3505648

capitatus, *pachythele*, *silvaticus*, *zehntneri* ssp. *albispinus*.

3. Kwartgruis; vegetatie Campo Cerrado, Campo Rupestre, Caatinga:

crystallophilus, *horstii*, *placentiformis*, *piauiensis*, *silicicola*, *zehntneri*.

4. Wit kwartzand, ijzerhoudend zand; vegetatie Campo Cerrado, Campo Rupestre:

catingicola, *hartmannii*, *insignis*, *subterraneo-proliferans*, *zehntneri* ssp. *buenekeri*.

5. Kalksteen, lemige bodem met brokken kalksteen:

bahiensis (Caatinga), *boliviensis* (tropisch regenwoud).

Zeer typisch voor de centraal- en westbraziliaanse Campo Cerrado's is de Pedra Canga. Het betreft hier secundair afgezette en verschoven ijzerconcreties. Een Pedra Canga-monster van de vindplaats van *Discocactus* spec. Braun 295 (noordoost Mato Grosso, zuidelijke Serra do Roncador, verzameld door Braun, 1983) gaf de volgende samenstelling: totaalanalyse van monster opgelost in 40% fluorwaterstofzuur en 40% salpeterzuur (5 N):

55,32% Fe, 6,44% Al, 0,0165% Mn en 0,0545% Mg (met atoomabsorptiespectrometrie) en 0,68% Ca, 0,41% K en 0,048% Na (vlamfotometrisch) en 35,7% SiO₂.

Standplaats van *Discocactus ferricola* Buining & Brederoo (Mato Grosso do Sul, Oktober 1988). De planten groeien in de volle zon op ijzererts. Op de voorgrond een cristaat met cephalium. Foto: Beate Braun

Tabel 1:

Kleinblijvende taxa van de verschillende *Discocactus*-verwantschapsgroepen

Verwantschapsgroep	Miniatuurvorm/dwergvorm
Heptacanthus-groep	heptacanthus ssp. <i>melanochlorus</i>
Boliviensis-groep	<i>ferricola</i>
Estevesii-groep	<i>crassispinus</i> ssp. <i>araguaiensis</i>
Cephaliaciculosus-groep	<i>cephaliaciculosus</i> ssp. <i>nudicephalus</i>
Latispinus-groep	<i>crystallophilus</i>
Placentiformis-groep	<i>horstii</i>
Bahiensis-groep	<i>bahiensis</i> ssp. <i>gracilis</i>
Zehntneri-groep	<i>zehntneri</i> ssp. <i>horstiorum</i>
	<i>zehntneri</i> ssp. <i>buenekeri</i>

Tabel 2

Taxonomische wijzigingen van enkele Discocactus-soorten sensu Buining (1980)

Soorten volgens Buining (1980)	Taxonomische Status 1996
albispinus	zehntneri ssp. albispinus Buin. & Bred.) P.J.Braun & Esteves
alteolens	placentiformis ssp. alteolens (Lemaire) P.J.Braun & Esteves
araneispinus	zehntneri ssp. araneispinus (Buin. & Bred.) P.J.Braun & Esteves
boomianus	zehntneri ssp. boomianus (Buin. & Bred.) N.P.Taylor & Zappi
cephaliaciculosus	cephaliaciculosus Buin. & Bred. ex P.J.Braun & Esteves
flavispinus	heptacanthus (Rodriguez) Britton Rose
griseus	catingicola ssp. griseus (Buin. & Bred.) P.J.Braun & Esteves
insignis	? pseudinsignis N.P.Taylor & Zappi
magnimammus	hartmannii ssp. magnimammus (Buin. & Bred.) P.J.Braun & Esteves
magnimammus ssp. bonitoensis	hartmannii ssp. magnimammus var. bonitoensis (Buin. & Bred.) P.J.Braun & Esteves
mamillosus	hartmannii ssp. patulifolius var. mamillosus (Buin. & Bred.) P.J.Braun & Esteves
melanochlorus	heptacanthus ssp. melanochlorus (Buin. & Bred.) P.J.Braun & Esteves
nigrisaetosus	catingicola var. nigrisaetosus (Buin. & Bred.) P.J.Braun & Esteves
patulifolius	hartmannii ssp. patulifolius (Buin. & Bred.) P.J.Braun & Esteves
pulvinicapitatus	latispinus ssp. pulvinicapitatus (Buin. & Bred.) P.J.Braun & Esteves
pugionacanthus	placentiformis ssp. pugionacanthus (Buin. & Bred.) P.J.Braun & Esteves
rapirhizus	catingicola ssp. rapirhizus (Buin. & Bred.) P.J.Braun & Esteves
semicampaniflorus	heptacanthus var. semicampaniflorus (Buin. & Bred.) P.J.Braun & Esteves
spinosior	catingicola Buining & Brederoo
subviridigriseus	bahiensis ssp. subviridigriseus (Buin. & Bred.) P.J.Braun & Esteves

Discocactus ferricola
Buining & Brederoo op de
natuurlijke groeiplaats.
Foto: Braun

Rotsplateau in het regenwoud
van Mato Grosso do Sul.
Een nieuwe standplaats van
de lang verdwenen, in 1988
weergevonden *Discocactus*
pachytele Buining & Bre-
deroo. Op de voorgrond een
plantengroep met cephalium
Foto: Braun

Bloemen uit verschillende
Discocactus-groepen, niet
allen getypeerd. Foto: Este-
ves

Literatuur:

Barthlott, W. (1979) - Cacti, Stanley Thornes Ltd., Chaltenham.

Barthlott, W. & Hunt, D. (1993) - Cactaceae in K. Kubitski (ed.), The Families and Genera of Vascular Plants, vol. 2: 161-197, Springer Verlag, Berlin.

Braun, P. (1978-1979) - A review of the genus *Discocactus* Pfeiffer, Cactus & Succulent Journal (U.S.) 50 (3): 115-117, (4): 190-192, (5): 239-241, (6): 271-273, 51 (1): 16-17, (2): 64-65, (3): 138-139.

Braun, P. (1981-1982) - Ein Beitrag zur Verwandtschaftsgruppe *Discocactus latispinus* Buining et Brederoo, *Discoactus pulvinicapitatus* Buin. et Bred. und *Discocactus spec.* HU 461, Kakteen und andere Sukkulente 32 (11): 249-253, 33 (7): 146-149.

Braun, P. (1983) - Bijdrage tot de kennis der in centraal Minas Gerais/Brazilië voorkomende *Discocactussen*, in het bijzonder *Discocactus crystallophilus* Diers et Esteves, Succulenta 62 (9): 200-205.

Braun, P. (1986) - *Discocactus cephaliaciculosis* Buining et Brederoo (Kakteenkarte), :Kakteen und andere Sukkulente 37 (12): Blatt 33.

Braun, P. (1990) - Zur Haarkranzbildung in *Discocactus*-Blüten und eventuellen Bezug zur Standortökologie, Kakteen und andere Sukkulente 41 (10): 226-229.

Braun, P. & Esteves Pereira, E. (1993/1995) - Aggregationen in *Discocactus*, Kakteen und andere Sukkulente 44 (3): 62-65, (5): 103-105, (6): 112-117; 46 (3): 64.

Innes, C. & Glass, Ch. (1991) - The Illustrated Encyclopaedia of Cacti, Headline Book Publishing, London.

Königs, G. (1977-79) - Die Gattung *Discocactus* Pfeiffer, Kakteen und andere Sukkulente 28 (8): 182-185, (9): 204-207; 29 (2): 34-36.

Riha, J. (1983) - Prehled druhu rodu *Discocactus* Pfeiff., Kaktusy 19 (4): 75-80.

Taylor, N.P. (1981) - Reconsolidation of *Discocactus* Pfeiff., Cactus and Succulent Journal GB. 43 (2/3): 37-40.

Dr. Pierre Braun
Im Fußtal 37 D - 50171 Kerpen

Eddie Esteves Pereira
Rua 25 A No.90 Setor Aeroporto 74075-150 Goiânia, Goiás Brazil

SUKKELEN MET SUCCULENTEN

P. v.d.Puyf

Twee maanden met het wel en wee uit het succulentenleven van een liefhebber.

Januari 1996.

Het vriest zo'n 5°C overdag en 's nachts 10°C onder nul. In de kas is het nu 18°C door de zonnewarmte. Er staan wat crassula's in bloei zoals *C. sedifolia*, *C. ausana*, *C. namaquensis* en *C. tecta*. Verder begint *Lithops optica* var. *rubra* zijn witte bloemen te openen, nooit zo laat een lithops zien bloeien. Ook de roze knoppen van de Crassula hybriden 'Spring Time', 'Morgans Beauty' en 'Jade Tower' ontwikkelen zich goed. Mijn twee *C. columnaris* hebben al een hoogte van 10 cm, hoop er zaad van te winnen want anders ben ik ze kwijt.

Aloë bakery bloeit ook met een lange stengel van 17 cm met gele neerhangende klokjes. *Euphorbia spiralis* is ook al knoppen aan het vormen. Verder nog een

Sansevieria met lange aar en witte bloemen, zijn naam is spec. 'Bally 12681', je zal maar zo heten!

Diverse mesems bloeien ook zoals *Aloinopsis schoonesii*, ik heb hem (of haar?) zo'n 25 jaar geleden gezaaid met zaad uit ons Clichéfonds (1979) en hij heeft al een grote caudex van zo'n 5 cm, ook bloeien *A. malherbei* (met gele bloem), *Titanopsis calcarea* en *Gibbaeum dispar* met paarse bloemen met een wit hart. Ook *Cotyledon ladysmithensis* heeft nog vele gele klokken.

Over winterrust gesproken! Andere succulenten zijn wel in absolute rust zoals de meeste planten met caudex, deze krijgen nu geen water. De haworthia's zijn behoorlijk aan de groei en moeten een ietsje pietsje vocht hebben.

De aloë's die ik vorig jaar gezaaid heb blijven ook aan de groei en krijgen dus ook wat water.

De jaarvergadering van de afdeling Den Helder is weer geweest en nu ben ik daarvan de nieuwe secretaris, lijkt me leuk om je contacten bij te houden, ook via Internet heb en krijg ik veel contacten over mijn hobby.

Februari 1996.

Gisteren een lezing gehouden voor de Helderse club over onze vakantie op La Palma van de Canarische eilanden in 1994 (toevallig ook in Succulenta daar een verslag van). De voorzitter en zij niet alleen zaten te kwijlen over het heerlijk warme klimaat daar en daarom zaten er ook wat sfeerplaatjes bij van palmen, zonsondergang e.d. Was wel goed gevallen geloof ik, kwam alleen tijd te kort. Zou zo

Aeonium goochiae.
Foto van de schrijver

weer in het vliegtuig weg willen, het dooit en het vriest weer, op en neer met de temperatuur en het regent pijpestelen, geef mij maar de (sub) tropen, enfin in september hoop ik Succulenta 1996 te bezoeken in Johannesburg, Zuid-Afrika dus! Nog even volhouden dus, daarom in april eerst naar Engeland met een groep "succels". Bij Welkoop een klein elektrisch verwarmde zaaikas gekocht en aan het zaaien gegaan, even kalm aan dus gezaaid van Kohres: *Plumbago capensis* (bepaald geen succulent, nou en?). Verder *Agave victoria reginea*, *Bulbine weisei* en *Aloë peglerae*, alles keurig elk 100 zaden en in rijtjes, net zoals groentezaden. In de kas bij 10°C en de verwarming zorgt ervoor dat het "bakkie" zo'n 20-25°C wordt. Zaaigrond in de magnetron verhit en toen Superol erover gespreid. Nu begint weer een van de spannendste dingen van onze hobby, doet ie het of doet ie het niet? *Crassula* "Spring Time" staat schitterend te bloeien met zijn roze korfjes, ook op de club willen ze graag stekjes er van hebben, ik heb zelf jaren geleden deze als stekje van wijlen W.Sterk gekregen, dus ik vind het prachtig dit door te geven. Trouwens met de lezing liet ik ook wat planten, stenen en dergelijke. zien, anders

is het zo'n plantenloos gedoe op de vergadering.

Mijn pachypodiums in de huiskamer, (toestemming van de vrouw hiervoor vereist, want de gordijnen haken erin en het ramen wassen is ook niet gemakkelijker op geworden, goeie smoes voor haar om het zo weinig mogelijk te doen, als ze dit maar niet leest), o ja mijn pachypodiums staan te bakken boven de verwarming en vooral *P. saundersii* schiet weer volop in blad na een rustperiode. *P. baronii* krijgt ook weer zijn zachtgroene bladeren en gaan nu hoop ik eens bloeien, ze hebben wat beendermeel gekregen dus kom op dames!

Nog steeds bloeien er weer meer planten, nu *Echeveria* "Silver on red" met rode bladeren met een blauwe waas, Ook *E. pallida* en *E. lauii* met oranje bloemen. Zelfs *Coleus glaucescens* heeft paarze trosjes, deze heb ik van Bulthuis in 1990 en is niet zo'n rijke bloeier. Uit de USA een mooi boek ontvangen over *Sansevieria*'s nl.: *The Sansevieria Book* door Hermine Stover, door haar geschreven en uitgegeven, alles in zwart/wit met schitterende pentekeningen en z/w foto's.

Ada van Hollandstraat 3, 1791 HJ Ten Burg

IMPRESSIES UIT HET CENTRAAL CHILEENSE KUSTGEBIED

Frank Vandenbroeck

Het onderstaande reisverslag verhaalt over een fascinerend deel van het langerekte Zuid-Amerikaanse land Chili. Het geeft naast een beschrijving van de landschappelijke kenmerken ook informatie over het voorkomen van, onder meer, Neoporteria's en Pyrrhocactussen.

Herhaalde malen vertoefden we in de nabijheid van Valparaiso, in het kustgebied van centraal Chili. De lente in dit gedeelte van Chili heeft iets opwekkends; pittig en fris. Zon en zachte zeelucht met een overdaad aan bloemen maken het gebied tot een paradijselijk oord. Deze kustzone kent niet de dorheid van de noordelijke woestijngebieden of de koude en vochtigheid van het zuiden. De naam van de intussen tot metropool uitgegroeide havenstad Valparaiso blijkt dan ook niet zo slecht gekozen. Valparaiso betekent immers "paradijselijke vallei". Wanneer de Beagle op 23 juli 1834, na een ruige tocht in de zuidelijke wateren, het anker uitgooit in de baai van Valparaiso is Darwin verrukt en geeft in zijn reisverslag een lyrische beschrijving van de aanblik van de haven van Valparaiso en zijn natuurlijke omkadering met op de verre achtergrond de wazige contouren van het Andesgebergte (cfr. Charles Darwin, the Voyage of the

De baai van Pichidangui
Foto's van de schrijver

Pyrrhocactus horridus in het kustgebied nabij Pichidangui

Beagle, hfdst. 12).

Als we het gebied vanuit Santiago benaderen zijn de meeste exemplaren van *Trichocereus chilensis* in bloei. Het silhouet van deze planten is in centraal Chili alom tegenwoordig, doch naar de kust toe verdwijnen ze en worden ze vervangen door een kleinere verwante soort: *Trichocereus litoralis*. Ook de reusachtige *Puya chilensis* (een bromeliacee) heeft zijn imposante bloeiassen ontwikkeld met de merkwaardig groenig gele bloemen. De door ons destijds zo vaak vervloekte acaciastruiken geuren nu heerlijk met hun gele mimosabolletjes. Op bepaalde trajecten vertonen de wegbermen een nauwelijks voorstelbare kleurenpracht van ganzebloemen, oranje en gele papavers, acanthus, lupines, duivekervel. Tussen de talrijk bloeiende knol- en bolgewassen herkennen we *Alstroemeria* en *Calceolaria*.

Noordelijk van Viña del Mar (de Chileense badstad met standing) vinden we grote stukken van de duinengordel bedekt met een paarsbloeiende mesembryanthemum: vermoedelijk *Carpobrotus acinaciforme*, een uit Zuid-Afrika afkomstige sukkulent, maar zoals in zuidelijk Europa ook hier verwilderd. We vinden ze samen met blauw-witte lelies en een kleine euphorbia. Op de voor de kust liggende rotsen zien we groepen jan-van-genten, pelikanen en aalscholvers. De dominikaner-meeuwen zijn verdiept in hun baltsritueel. Voorbij het plaatsje Concón duiken meer cactussen op. *Neoporteria subgibbosa* en *Trichocereus litoralis*. Beide soorten komen hier meestal samen voor en groeien gewoonlijk op steile rotsige wanden in de onmiddellijke nabijheid van de zee. Men kan soms op prachtige bestanden stuiten. Zo in de buurt van het plaatsje Zapallar waar we talrijke *Trichocereus litoralis* in bloei aantreffen en de meeste neoporteria-planten getooid zijn met rode vruchten (*Neoporteria* sensu strictu is zoals bekend winterbloeiend). De cactussen groeien er vergezeld van allerlei andere sukkulenten (o.a. een kleine sukkulente *Oxalis*), knolgewassen zoals *Alstroemeria* en *Amaryllis*, verder ook *Puya*-soorten. Zuidelijk van Valparaíso, voorbij Pichilému, volgen we een aanduiding naar Punta de Lobos, in de hoop hier zeeleeuwen te zien (Spaans "lobo" betekent zeeleeuw). We stuiten er op een schitterende plek. Tegenover twee reusachtige witbescheten vogelrotsen vol met dominikaner-meeuwen en aalscholvers vinden we hele rotswanden volledig bedekt met *Neoporteria subgibbosa* en *Trichocereus litoralis*.

Neoporteria subgibbosa is wat men zou kunnen noemen een "karakterplant" van het centraal Chileense kustgebied. Vanwege zijn zeer toegankelijk groeigebied werd de plant reeds vroeg bekend. Ze werd

Massabestand van *Neoporteria subgibbosa* (met vruchten) en *Trichocereus litoralis* nabij Punta de Lobos.

reeds in de vorige eeuw door Haworth beschreven. We kunnen deze soort waarnemen vanaf Coquimbo, Noord-Chili, tot zuidelijk van Constitución, Zuid-Chili, d.w.z. over een afstand van 850 km. In de meer extreem noordelijke en zuidelijke groeigebieden blijven de planten veel kleiner terwijl ze in het centrale kustgebied zeer robuust kunnen uitgroeien. Ze kunnen hier soms meterlang van de rotsen omlaag hangen met de kop, als een pijpekop, opwaarts gericht. De kleinere meer noordelijke vormen werden door Ritter als *Neoporteria litoralis* beschreven en de tussenvormen als *Neoporteria litoralis* var. *intermedia*. Tegenwoordig wordt *Neoporteria litoralis* niet langer als aparte soort beschouwd maar eerder als een ecotype van *N. subgibbosa*.

Het gebied rond Pichidanguí is aantrekkelijk mooi. Dit stadje ligt een honderdtal kilometer noordelijk van Valparaíso en heeft een prachtige baai met een breed

zandstrand. Er komen enkele interessante cactussoorten voor zoals *Pyrrhocactus horridus* en *Eulychnia castanea*. Deze *Eulychnia*-soort is de meest zuidelijk voorkomende van het geslacht dat in zijn geheel in de meer noordelijk gelegen kustgebieden thuishoort. Deze species heeft een halfliggende struikvormige groeiwijze en komt soms voor in de onmiddellijke omgeving van de branding. Merkwaardig is wel dat Backeberg op grond van deze groeivorm en een enigszins afwijkende bloem en vrucht, voor deze soort een apart geslacht opstelde dat monotypisch bleef: hij noemde de plant *Philippicereus castaneus*. *Pyrrhocactus horridus* moet men vaak zoeken op hellingen die overvloedig begroeid zijn met bromeliaceeën. Op kustrotsen nabij Pichidanguí komt ook *Pyrrhocactus chilensis* voor. Deze planten zijn echter moeilijk te vinden of te herkennen daar hun habitus sprekend op deze van *Neoporteria subgibbosa* lijkt.

Slechts in bloeiende toestand kan men ze met zekerheid identificeren. Als men over planten spreekt moet men ze een naam geven, anders is communicatie niet meer mogelijk. Voor de Chileense cactussen is het niet meer zo voor de hand liggend welk taxonomisch systeem men zal volgen daar er in de naamgeving van deze planten nogal werd "gerommeld".

Om alle verwarring te vermijden: bovenstaande plantennamen zijn gebaseerd op het systeem van Ritter.

Het hele centrale Chileense kustgebied is helaas in aftakeling. Zoals overal ter wereld vallen economisch interessante kustgebieden ten prooi aan niets ontziende grondspeculanten en onroerend goedmaatschappijen. Door de nabijheid van de grote bevolkingscentra van Santiago en Valparaiso zijn deze kustgebieden zeer begeerd. Grote stukken van het kustgebied zijn reeds privébezit en met prikkeldraad afgezet. Met de zich thans snel ontwikkelende Chileense economie valt te vrezen dat deze trend zich sterker zal doorzetten. Rijke Chileenen trekken er hun wansmake-

lijke bouwsels op en verwijderen alle oorspronkelijke plantengroei om deze te vervangen door Australische eucalyptussen of naaldbomen van Noordamerikaanse of Europese origine. De eertijds overvloedig voorkomende typische plantengroei van deze kustgebieden zal spoedig tot de zeldzaamheden behoren. Onwillekeurig komt dan de bedenking op dat wij in Europa hetzelfde doen: we verwijderen in onze tuinen alle natuurlijke inheemse (on)kruiden en vervangen ze door liefst dure en moeilijk te kweken uitheemse (on)kruiden. Wie zei ook weer: "Geen sant in eigen land?"

Cultuurpessimisme laat een wrange nasmaak achter. Daarom wil ik eindigen met een zeer aangenaam aspect van dit Chileense kustgebied: de heerlijke keuken. Men vindt er de lekkerste vissoorten en, voor de liefhebbers, een schier onoverzienbaar assortiment van allerlei "mariscos" (zeevruchten). En hierbij hoort natuurlijk een fruitige Chileense wijn.

Van Akenstraat 66 B-1850 Grimbergen

BOEKBESPREKING

Joop van Alten

Na zeven en een half jaar heeft de Studieclub Discocactus haar werk afgesloten met de uitgave van deel 4; een supplement bestaande uit 35 werkbladen (nr. 46/80) en 10 pagina's tekst pag. (4.15/4.24). Het is een bijzonder verzorgde uitgave geworden met ingeplakte kleurenfoto's van hoge kwaliteit.

Jammer is dat pag. 4.24 en 1.46 op één blad gedrukt zijn. Ook de nieuwe inhouds-

opgave en aangepaste veldnummerlijst ontbraken. Afgezien van deze kleine oneffenheden is het een imposant werk geworden, dat gezien de totaalprijs van f 160, haar lezers-kring geheel zoekt onder de fervente liefhebbers, voor wie dit werk een 'must' is.

Informatie over waar en hoe dit boek is aan te komen, kunt u krijgen bij de heer Piet van der Laken (ledenadministratie).

BEKENDE EN ONBEKENDE SANSEVIERIA'S - 2

B. Juan Chahinian

**Sansevieria trifasciata is de enige
soort die veel in cultuur is.
Soorten met rolronde bladeren
vinden we alleen in gespecialiseerde
collecties, het kweken ervan is de
moeite meer dan waard.**

In het eerste artikel (februari 1996, er ging nogal wat tijd voorbij voordat het artikel publikatierijp was) was er sprake van enkele sansevieria's met een kwekersnaam (cultivar). Inmiddels heb ik een tweetal hiervan beschreven en gepubliceerd, zodat zij nu bij hun volledige Latijnse naam genoemd kunnen worden. De ene is *Sansevieria hallii* Chahinian en de andere *Sansevieria francisii* Chahinian. Laatstgenoemde

is verzameld als FKH 432. De afkorting FKH staat voor de initialen van de Engelse kweker Francis K. Horwoord, die woont en werkt in Santa Barbara, Californië. Tijdens zijn verblijf in de Verenigde Staten ging hij met andere verzamelaars naar Afrika en verzamelde in Kenia beide planten. Een andere soort gevonden door Horwoord, S. spec. 'FKH 424', is ook bekend als de cultivar S. 'Horwood'. Deze plant is nauw verwant met *S. raffillii* maar de bladeren zijn veel korter en dikker.

Uit Kenia komt ook *S. robusta* N.E. Brown. Dit is een van de grootste sansevieria's, langzaam groeiend en erg statig. Zoals alle sansevieria's met ronde bladeren, is om goed te groeien zeer veel licht nodig. De halfcilindervormige bladeren hebben een brede gleuf met scherpe randen, gemarkeerd door een dunne rode lijn. De bladeren hebben geen dwarsstrepen en zijn daar daardoor egaal van kleur, maar hebben op de rugzijde zwarte lijnen in de lengte in groepjes van twee of vier. De kleur varieert van donkergroen in de schaduw tot geelgroen in het felle licht. Deze sansevieria staat bovenaan de lijst van lichtbehoefte soorten. Zij kan verward worden met *S. ehrenbergii* Schweinf., maar de laatste heeft dikkere, rondere bladeren met een smallere gleuf. De bloeiwijze van beide planten is in de vorm van een pluim, dat wil zeggen dat de bloeiwijze vertakt is.

Ook uit Kenia komt *S. powellii* N.E. Brown. Deze plant heeft een lange stam en een grote bloeiwijze. Hij lijkt veel dichter dan *S. robusta* en is veel decora-

Sansevieria powellii N.E Brown
bij Voi, Kenia.
Foto's van de schrijver.

Sansevieria aethiopica Thunb.

Sansevieria deserti N.E.
Brown bij Harare, Zimbabwe

tiever. De kleur van de bladeren verschilt niet. H. Pfennig uit Duitsland achtte de plant een natuurlijke hybride van *S. arborescens* en *S. robusta*. Zijn veronderstelling was gebaseerd op het uiterlijk van de plant, dat tussen beide planten in lag en het feit, dat *S. powellii* ook geografisch tussen de groeigebieden van de andere twee voorkomt. Hij overleed echter zonder iets over zijn bevindingen gepubliceerd te hebben. Alle drie planten komen in grote delen van Kenia voor waarbij *S. robusta* de overhand heeft. In cultuur groeit *S. powellii* beter dan *S. robusta*, maar naar het schijnt niet sneller dan *S. arborescens*. De drie soorten hebben scherpe, stijve bladpunten en pluimvormige bloeiwijzen. Niet te ver van het groeigebied van deze planten kan men *S. intermedia* N.E. Brown vinden. Het is een van de meest variabele soorten en wordt meestal in het veld gevonden als jonge plant, die eerder veel teruggebogen dunne, in plaats enkele stevige bladeren laat zien. Deze soort is volkomen grijskleurig, erg vezelig met alleen bij de jonge planten wat dwarsbanden. Veel ingedrukte strepen zijn er in de lengterichting, deze veranderen in gleuven als de plant doodgaat. Gelijk aan andere sansevieria's verdwijnen de lijnen als de plant weer zwelt. *E. intermedia* is een compacte plant, niet hoger dan 1 meter en is geschikt als kamerplant, hoewel ook deze plant net als alle andere planten met cilindervormige bladeren erg veel licht nodig heeft om te groeien. De bloeiwijze is aarvormig. Een nog compactere plant is *S. aethiopica* Thunb. uit Zimbabwe, Botswana en Zuid-Afrika. Dit is de sansevieria met als regel het grootste aantal bladeren, vaak veel meer dan 20. Zoals de meeste sansevieria's in het wild, verschillen de diverse klonen aanzienlijk en hebben vaak slechts drie of vier bladeren. De bladeren zijn vlak en smal met zeer duidelijke dwarsstrepen en

een mooie rode rand. De bladeren buigen terug, zijn vezelig en ruw met een verdroogde punt. Ook hier is de bloeiwijze aarvormig.

Ook afkomstig uit Zimbabwe en Zuid-Afrika is *S. deserti* N.E. Brown, tweeblanderig, die tot 1,50 meter hoog wordt. De bladeren hebben een lichtgroene kleur, vertonen overlans ingedrukt verschillende strepen en hebben een scherpe geul, die over het gehele binnenste deel loopt. De geul heeft scherpe randen en een dunne rode lijn. De bladvoeten hebben een rode zweem wanneer zij in het volle licht groeien. Deze plant komt ook voor onder de naam *S. pearsonii*. De plant is, net als andere rondbladerige sansevieria's een langzame groeier, die veel licht nodig heeft. De bloeiwijze is aarvormig.

Een erg populaire plant met grote bladeren, tot een meter lang en erg breed, is *S. spec.* 'Mason Congo'. Deze plant werd verzameld door M. Mason uit Engeland in wat nu Zaïre heet. De scheuten hebben gewoonlijk twee tot drie spaanvormige bladeren met een smalle bladvoet. Zij zijn eerder gespikkeld dan met dwarsbanden en hebben rode randen. De bladvoet is van onderen bedekt door een donker-kastanjebruine schede. Deze soort is een van de kleurigste sansevieria's en heeft niet zoveel licht nodig als de voorgaanden, daardoor is het een mooie kamerplant. De bloeiwijze is aarvormig. Deze soort is nauw verwant aan *S. grandis* Hooker f. Deze laatste soort heeft feitelijk zeer kleine dwarsstrepen is glanzend donkergroen van kleur en heeft minder stijve bladeren, die meestal neerhangen. De herkomst van de plant is onbekend doch zij wordt geacht uit Zuid-Afrika afkomstig te zijn. Ook dit is een aardige plant.

Een plant met een voor dit geslacht wel heel ongewone vorm is *S. concinna* N.E. Brown. uit Mozambique. Het is een ge-

Sansevieria spec. 'Mason Congo'

Sansevieria schweinfurthii Täck. & Drar n.n.

134 — drongen plant van minder dan 60 cm hoogte met lange bladvoeten en smalle lepelvormige, platte bladeren die aanvankelijk glanzend lichtgroen van kleur zijn met erg weinig dwarsstrepen en dunne rode randen. De basis van de bladvoeten zijn meestal voorzien van een rode gloed. Ook hier is de bloeiwijze aarvormig. Hieraan verwante planten zijn eveneens in Mozambique gevonden. Het zijn *S. spec.* 'Lav. 5949' en de kleinere *S. spec.* 'Lav. 5933'. Deze soorten hebben bredere bladeren, die ze meer een lepelvorm geven met opvallende dwarsstrepen en een mat, niet glanzend oppervlak. Deze niet beschreven soorten zijn aantrekkelijker dan *S. concinna*, maar allen zijn bijzonder geschikt als kamerplanten vanwege de geringe behoefte aan licht. Een van de aantrekkelijkste sansevieria's komt waarschijnlijk uit Noordoost Afrika

en is jarenlang verward met *S. cylindrica*. Deze plant is *S. schweinfurthii* Täck & Drar. n.n. Het heeft een erg donkergroene kleur, dat de meeste mensen groen-zwart voorkomt, een glanzend oppervlak en volledig cilindervormige bladeren. Er zijn hoegenaamd geen dwarsbanden De bladeren tot vijf stuks of meer staan naast elkaar in de vorm van een letter 'S'. Dit is één van de kenmerken, waardoor de plant eenvoudig te identificeren is. De bladpunten zijn zacht en droog en de bloeiwijze is aarvormig. Het is een gedrongen sansevieria, zeer geschikt daardoor als kamerplant want zelfs met ronde bladeren vraagt zij niet echt veel licht. Een andere aparte sansevieria, *S. patens* N.E. Brown, komt waarschijnlijk uit Kenia. Deze plant heeft cilindervormige bladeren en een middengroene kleur met een ruw oppervlakte. Het heeft een gleuf

Sansevieria spec. 'Lav. 5949' en *S. spec.* 'Lav. 5933'

aan de binnenzijde van het blad en bolle groene randen. De bladen buigen terug en hebben diepe groeven, die ook in de meest gezwollen toestand aanwezig blijven. De bladpunten zijn absoluut niet hard. De plant vraagt niet om erg helder licht, maar evenals de vorige plant groeit zij beter onder betere lichtomstandigheden.

De plant is alleen aantrekkelijk als jonge plant, maar het duurt een hele tijd voordat de plant volwassen is en daardoor blijft het een lange tijd een begeerde kamerplant. De plant kan een hoogte van meer dan een meter bereiken. De bloeiwijze is aarvormig.

Nog een laatste plant. *S. pinguicula* Bally van Noordoost Kenia is een van de meest gezochte sansevieria's. Het heeft erg dikke, half-cilindervormige bladeren in een licht grijsgroene kleur zonder een enkele tekening. De bladeren wijzen in alle richtingen, zijn van onderen breed en worden naar de top snel smal, uitmondend in een zeer harde punt. Zeer bijzonder aan deze plant is het ontstaan van bovengrondse uitlopers, waarbij aan het eind een nieuwe plant ontspruit. Vanuit de nieuwe plant schiet een dikke wortel de grond in, waardoor de plant schijnbaar op stelten staat. De in-

heemse mensen noemen deze plant dan ook de 'wandelede sansevieria'. De plant heeft veel licht nodig om goed te kunnen groeien en in noordelijker streken de volle zon. Zoals alle rondbladerige sansevieria's groeit zij slechts langzaam. Het is opmerkelijk, hoe groot de plant wel kan worden en het blijft een aantrekkelijke plant in alle groeifasen. Zij kan een hoogte van 60 cm bereiken, maar bereikt dat gewoonlijk niet in cultuur. De bloeiwijze is pluimvormig met zeer kleine bloemen. De plant lijkt wat op een agave en dat is wellicht de oorzaak ervan, dat het geslacht *Sansevieria* tot de *Agavaceae* werd gerekend. Nu beschouwt men de sansevieria's als behorend tot de *Dracaenaceae*.

Alle hier genoemde sansevieria's hebben dwarsstrepen, die kunnen verdwijnen, als de planten in onvoldoende licht gekweekt worden. De dwarsstrepen kunnen, maar niet altijd, opnieuw verschijnen wanneer de verlichting verbetert.

De informatie omtrent het benodigde licht is gegeven als handleiding. Wilt U de plant kweken in een omgeving, waarin de nachttemperatuur het grootste gedeelte van het jaar boven de 16 tot 18 graden uitkomt, dan zal de plant in lichtarme situaties

Sansevieria pinguicula Bally

tekenen van etioleren (versterkte, chlorofielarme lengtegroei) geven. Door de planten in de winter rust te gunnen met gelijke of zelfs lagere nachttemperaturen en alleen in de zomer bij goede lichtomstandigheden aan de groei te brengen krijgt U een goed resultaat. Om de plant in rust te brengen is het nodig de watergift te beëindigen. De tere wortels zullen dit niet overleven, maar de dikkere wortels, die evenals de plant zelf succulent zijn, overleven dit wel. Na hervatten van de watergift worden nieuwe wortels aangeemaakt en de plant zal als gevolg van de doorgemaakte rustperiode en het betere licht snel aan de groei komen om de verloren tijd weer in te halen.

Ik hoop dat deze beschrijvingen de lezer zullen aanmoedigen om naast de andere succulenten een paar sansevieria's te proberen. Zij kunnen de verzameling versterken of met succes voor decoratie binnenshuis gebruikt worden. Hun gewoonte langzaam te groeien, hun duurzaamheid en hun geringe eisen zijn slechts een paar voordelen maar het belangrijkste, hun sier en schoonheid doen ze uitsteken boven de andere planten.

118618 Erwin St., Reseda,
Californië 91335, U.S.A.

Sansevieria patens N.E. Brown

HET GESLACHT THELOCACTUS

8. DE THELOCACTUS RINCONENSIS-GROEP (VERVOLG)

Wim Alsemgeest, Rob Bregman en Rikus van Veldhuisen

In de vorige aflevering is deze soorten-groep geïntroduceerd. Ons verhaal daarover was echter dermate lang dat we dat in twee stukken hebben moeten knippen. Na de vele vormen van *T. rinconensis* zijn we nu toe aan de overige soorten binnen deze groep, namelijk *T. matudae* en *T. buekii*.

Deze twee soorten zijn in habitus duidelijk verschillend van *T. rinconensis*. Zelfs de zaden zijn iets anders; ze neigen enigszins naar het *T. bicolor*-type, met name wat betreft het oppervlak. De papilvormige testacellen die bij *T. bicolor*-zaden zo duidelijk aanwezig zijn, bevinden zich, zo lijkt het, bij *T. matudae* en *T. buekii* in een beginnend stadium van ontwikkeling. Omdat deze planten in hun uiterlijk meer aan *T. rinconensis* doen denken dan aan *T. bicolor*, hebben we ze in de *rinconensis*-groep geplaatst.

A. *Thelocactus matudae* Sanchez-Mejorada & Lau.

Deze soort, beschreven in 1978, is afkomstig uit het inmiddels befaamde Rayonesdal, ongeveer in het midden van de staat Nuevo León. Deze standplaats ligt ten zuid-oosten van het gebied waar *T. rinconensis* groeit. Het Rayonesdal is bijzonder door zijn geïsoleerde ligging, waardoor de planten geen contact met populaties daarbuiten hebben; een klassiek voorbeeld van een situatie gunstig voor het ontstaan van nieuwe soorten.

T. matudae valt direct op door de zeer smalle tuberkels. De bloemen zijn prachtig violet. Anderson heeft deze soort in zijn revisie van het geslacht *Thelocactus* als

Thelocactus matudae. Een plant uit de verzameling van J. Molendijk. Het etiket is foutief.
Dia W. Alsemgeest

variëteit bij *T. tulensis* ondergebracht. Ons inziens past *T. matudae* echter beter in de verwantschapsgroep van *T. rinconensis*, niet alleen vanwege de typische tuberkel-vorm maar ook op grond van de zaadstructuur. Eenzelfde verhaal gaat op voor *T. buekii*. Ook deze soort is door Anderson onder *T. tulensis* geplaatst. Ter verduidelijking zullen we de zaadkenmerken van *T. tulensis*, *T. matudae* en *T. buekii* op een rijtje zetten (zie ook de hierbij afgedrukte SEM-foto's).

T. buekii vorm met naar boven versmallende tuberculs.
Dia H. Rubingh

T. tulense

- cel plat
- micropyle buiten hylum
- grote basale holte, breder dan het resterend deel
- restant naveldtreng groot en uitstekend

(mierebroodje)

- T. rinconensis*, *T. buekii* en *T. matudae*
- zwak gebobbelde cel
- micropyle op de hilumrand
- basale holte kleiner, even groot als het resterende deel
- restant navelstreng klein, niet uitstekend

B. *Thelocactus buekii* (Klein) Br. & R.

T. buekii is al heel lang bekend; de eerste beschrijving dateert uit 1859. Zoals al eerder gezegd, werd deze soort door Anderson tot variteit teruggebracht onder *T. tulensis*. Ook Schumann en Klein bespeurden een overeenkomst met *T. tulensis* en speciaal met de geelbloeiende *tulensis*-vorm afkomstig van Huizache. Britton en Rose vonden echter dat *T. buekii* meer verwant zou zijn met *T. rinconensis*. De zaden daarentegen wijzen in de richting van enige verwantschap met *T. bicolor*. Hier is dus nog wel enig onderzoek te doen! Op grond van de habitus-, bloem- en zaadkenmerken hebben wij *T. buekii* in de soortengroep van *T. rinconensis* geplaatst.

De meest opvallende eigenschap van *T. buekii* is de roodbruine tot donkerrode kleur van het plantenlichaam. De tuberkels zijn bij jonge planten vrij vlak, maar bij

T. buekii, nieuwe vorm met gele bloemen.
Archief Theloclub

oudere exemplaren beginnen ze langer en krommer te worden. De planten lijken dan sterk op *T. rinconensis*. In de eerste beschrijving wordt gesproken van één middendoorn maar het kunnen er ook 4 zijn, zoals uit latere beschrijvingen blijkt. Deze soort komt nog weer verder zuidelijk in Mexico voor, in het zuiden van de staat Nuevo León en in het noorden van de staat San Luis Potosí. In het grensgebied van beide staten, ten noorden van Matehuala, hebben wij de soort kunnen bestuderen en fotograferen. Het is ons daarbij opgevallen dat de planten voorzien waren van (tot 4) zeer lange middendoorns die maximaal 10 cm lang waren. Ook de tuberkels vielen op doordat ze veel ronder van vorm waren dan wat we van *T. buekii* gewend waren. De bloemen van deze planten waren violet. In dat gebied kwam overigens ook *T. conothelos* voor.

Ongeveer 50 km meer naar het oosten, in de staat Nuevo León, ligt het plaatsje Dr. Arroyo. Een van daar afkomstige plant hebben wij in de verzameling van de heer Rubingh gefotografeerd. De bedoorning van deze plant is veel korter maar het meest opvallend zijn de tuberkels. Deze zijn zeer hoekig van vorm als waren het stukjes kandijnsuiker! Ook deze plant bloeit violet.

Wat verder naar het noorden, bij de plaatsjes La Bolsa, El Desierto en La Bufa, komen planten met soortgelijke tuberkels voor. Op deze groeiplaatsen bloeien de planten echter ook wit en geel.

We hebben inmiddels ontdekt dat er ook vormen van *T. buekii* bestaan waarvan de tuberkels zich naar boven toe versmallen en krommen, zoals dat ook voorkomt bij *T. matudae* en *T. rinconensis* (zie foto). Deze soort ziet men weinig in verzamelingen. Dat komt waarschijnlijk doordat de

planten langzaam groeien en pas op latere leeftijd bloeien. Dit bleek o.a. bij twee planten in onze verzameling, die wij in 1980 als jonge plantjes kregen. In 1991, toen ze nog steeds niet gebloeid hadden, werden ze verplaatst naar de nok van de kas. Dat gaf in 1994 eindelijk het gewenste resultaat. Na de eerste bloem konden ze er blijkbaar geen genoeg van krijgen en bleven ze de hele zomer doorbloeien. Deze exemplaren bloeiden dus pas na 14 jaar! Gezien deze ervaringen hebben we de indruk gekregen dat de planten extra voeding en warmte goed kunnen gebruiken. Inmiddels heeft zich ondergronds een dikke wortelknol gevormd.

Veldnummers

- M 63 *Thelocactus buekii* La Ascension, N.L.
 Lau 664 *Thelocactus buekii* Ascension-Sandia, N.L.
 Lau 1457 *Thelocactus buekii* Dr. Arroyo, N.L.
 CSD 133 *Thelocactus buekii* Escondido, N.L.
 CSD 145 *Thelocactus buekii* Lampasitos, N.L.
 CSD 155 *Thelocactus buekii* Ascension, N.L.
 CH 195 *Thelocactus buekii* Aramberri, N.L.
 SB 973 *Thelocactus buekii* Galeana, N.L.
 REP 1069 *Thelocactus buekii* Ascension, 2400 m, N.L.
 Lau 744 *Thelocactus matudae* Rayones, N.L.
 SB 1339 *Thelocactus matudae* Rayones, N.L.
 REP 1293 *Thelocactus matudae* Rayones, 1300m.

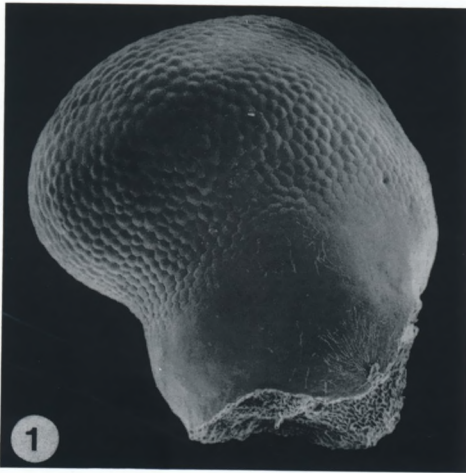
Literatuur

- Klein. (1859) - *Echinocactus buekii*. Gartenflora 8: 257-259.
 Sanchez-Mejorada, A. & Lau, A. B. (1978) - *Thelocactus matudae*, una nueva especie de Nuevo Leon. Cact. Succ. Mex. 23: 51-52.

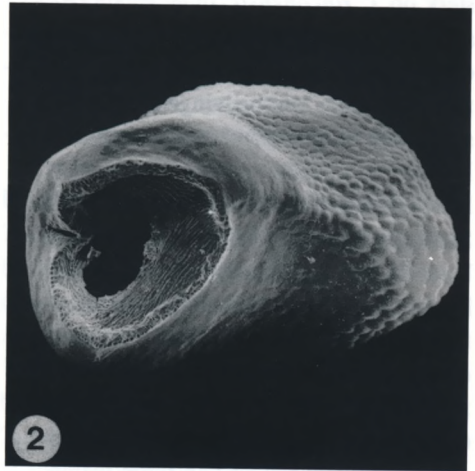
Voor algemene literatuur over *Thelocactus* zie deel 1 (Succulenta februari 1994).

Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.

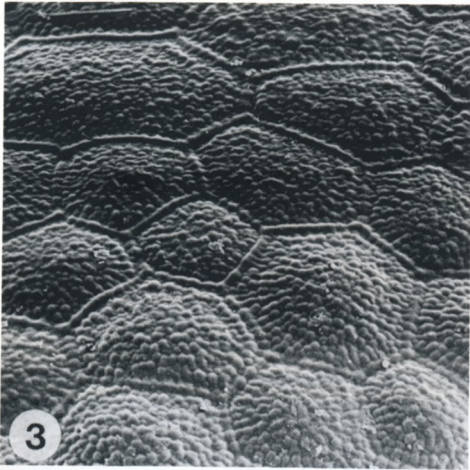
SEM-opnames van *Thelocactus buekii* en *Thelocactus matudae*

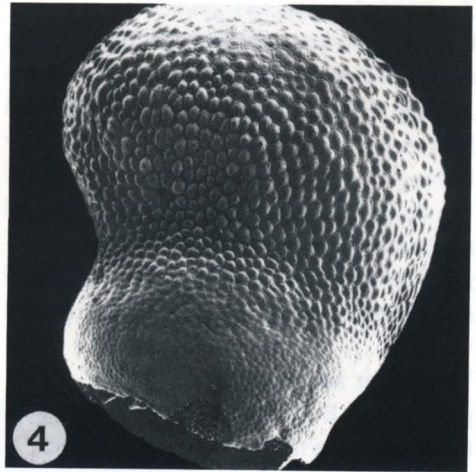
T. buekii (Köhres 1985), zaad in zij-aanzicht, vergroting 41 x

T. buekii (Köhres 1985), basaal aanzicht, mycophyle links op de hilumrand, vergroting 35 x

T. buekii (Köhres 1985), detail van het zaadoppervlak; vergroting 370 x

T. matudae (Köhres 1985), zaad in zij-aanzicht; vergroting 32 x

Verspreidingsgebied van *T. buekii*:

- 1 CH 195 Aramberri
- 2 CSD 133 Escondido
- 3 SB 973 Galeana

Typevindplaats van *T. matudae*:

X Rayones

BOEKBESPREKING

Ludwig Bercht

The Genera *Pediocactus* - Navajoa - *Toumeyia* Revised, door F. Hochstätter, eigen uitgave, postbus 510201, D 68242 Mannheim, 167 pag., geïllustreerd.

Dit boek, met als subtitel "In the shadow of the Rocky Mountains" maakt een kwartet vol. Eerder verschenen van de hand van Hochstätter de boeken An den Standorten von *Pedio-* und *Sclerocactus*, een herziene versie daarvan in de Engelse taal To the habitats of *Pedio-* and *Sclerocactus* en The Genus *Sclerocactus*.

Zoals de titel al aangeeft worden drie verwante geslachten doorgelicht en op een rijtje gezet. Het grootste gedeelte van het boek betreft natuurlijk de revisie van *Pediocactus*. Bij elke soort, ondersoort en variëteit wordt uitvoerig ingegaan op literatuurgegevens, wordt een beschrijving van de plant gegeven en gegevens over de groeiplaatsen en omstandigheden en andere feiten op de habitat. Van enkele taxa wordt een herziene rangorde beschreven.

Aan het einde van het boek wordt ook nog een overzicht gegeven van de stand van

zaken bij het geslacht *Sclerocactus*.

Uit de beschrijvingen blijkt zonneklaar de enorme veldkennis die de auteur bezit over deze planten. De moeilijkheid is echter deze kennis op een duidelijke wijze over te brengen aan de lezer. Zonder een wat nadere kennis van deze planten zijn verschillende beweringen moeilijk te begrijpen. Het complex rond *Pediocactus simpsonii* is zeker nog niet uitgediscussieerd en de gevoerde taxonomie zal nog wel aangevochten worden. Overhaupt is de taxonomische voering een moeizaam gebeuren.

Alle in het boek genoemde taxa worden uitvoerig met foto's geïllustreerd hetgeen een heleboel verduidelijkt.

De auteur geeft ook de cultuur van deze planten. Met enig gevoel is de kweek niet al te ingewikkeld en kan een ieder genieten van deze planten en in het boek nalezen hoe ze in de natuur voorkomen.

De prijs van het boek bedraagt DM 84,50 (verzendingkosten DM 6,50) te bevragen bij de auteur.

SUCCULENTENNIEUWTJES

Ton Pullen

Aloe, het tijdschrift van de Zuidafrikaanse vetplantenvereniging, bevat onder andere een verslag van de in oktober 1994 gehouden expeditie in het Richtersveld. Over dit gebied is in 1995 ook een boekje verschenen, van de hand van **Graham Williamson**, getiteld **Richtersveld National Park**. Het telt 48 pagina's en kost 23 Rand. Te bestellen bij Umdaus Press (Pty) Ltd., P.O.Box 11059, 0011 Brooklyn Pretoria RSA.

Wist U, dat er ook succulente orchideeën zijn? Een uitvoerig artikel, met soortenlijst, is in hetzelfde nummer van **Aloe** te vinden. Verder wordt in dit nummer de herontdekking en uitgebreide beschrijving van *Brachystelma natalense* gemeld. Tenslotte nog een nieuwbeschrijving, en wel van *Khadia alticola* (*Aizoaceae*), door **P. Chesselet & H. Hartmann**. [**Aloe** 32 - 2, 1995]

In het daaropvolgende dubbelnummer van **Aloe** [32 - 3 & 4, 1995] is een uitgebreid artikel te vinden over de begroeiing van de bekende Knersvlakte, met de nadruk op de insecten, die als bestuivers fungeren. Een ander onderhoudend artikel handelt over de collectie van de Botanische tuin van Johannesburg. **R. Dixon** behandelt de *Didiereaceae* van Madagascar. **Alex Fick** beschrijft een reis door Namibia. Tenslotte de onvermijdelijke nieuwbeschrijvingen: *Brachystelma bikitaensis*, een vertegenwoordiger van de *Asclepiadaceae* uit Zimbabwe, wordt als nieuwe soort beschreven door **Ralph Peckover**, terwijl **Graham Williamson** *Bulbine hallii* en *Bulbine caput-medusae* als nieuwe soorten ten tonele voert.

In het Italiaanse blad **Piante Grasse** [15 -

2, 1995] is het eerste deel te vinden van een interessant artikel over succulente *Pelargoniums*. In het volgende nummer [15 - 3, 1995] is deel 2 van dit verhaal terecht gekomen. In hetzelfde nummer plegen **Battaia & Zanovello** een nieuwe combinatie in *Turbinicarpus*: *T. jauernigii* wordt nu *T. lophophoroides* subsp. *jauernigii*. Het geslacht *Thelocactus* staat momenteel volop in de belangstelling. **Mosco** verhaalt van zijn speurtocht naar *Thelocactus hastifer* in Mexico. In het Tsjechische **Kaktusy** [XXXI - 4, 1995] staat een aardig verhaal over de 'strijd om het bestaan' van cactusplanten. Niet alleen de milieuomstandigheden, maar ook de herbivore belagers hebben ervoor gezorgd, dat de planten aanpassingen ontwikkeld hebben met betrekking tot de epidermis, de bedoorning en de samenstelling van het plantesap.

De belangstelling voor het geslacht *Thelocactus*, die mede blijkt uit de recent verschenen bijdragen in **Succuulenta**, is ook terug te vinden in **The Journal of the Mammillaria Society** [35 - 4, 1995], in een bijdrage van **Bill Maddams**: *T. hexaedrophorus*, *T. hastifer*, *T. matudae* en *T. rinconensis* zijn bovendien afgebeeld. Het Duitstalige blad **Kakteen und andere Sukkulanten** heeft met ingang van de jaargang 47 [1996] een facelift ondergaan: De lay-out van het blad is ingrijpend gewijzigd. Het geheel maakt een keurige indruk, hoewel ik nog steeds van mening ben, dat het middenkatern een rommelige indruk achterlaat.

In dit eerste nummer [**KuaS** 47 - 1, 1996] stelt **Werner Rauh** een nieuwe soort voor

uit de familie der *Pedaliaceae*: *Uncarina roeoesliana*, een plant van het grote eiland Madagascar. Wat mij verder opvalt in dit tijdschriftnummer is het verslag van het internationale IOS-congres 1995, dat in San Miguel de Allende, Mexico, gehouden is, op uitnodiging van **Charles Glass** en de organisatie **Cante A.C.**

Dat laatste is een non-profitorganisatie, die de laatste jaren nogal aan de weg getimmerd heeft en van cactusverenigingen en particulieren geld gevraagd en ontvangen heeft met het oogmerk de wilde cactuspopulaties te beschermen, onder andere door aankoop en beheer van belangrijke terreinen. Merkwaardig is dan te moeten lezen dat de congresgangers meegenomen worden naar de groeiplaatsen van de zwaarbeschermde nieuwvondsten *Aztekium hintonii* en *Geohintonia mexicana* en aldaar de inheemse mexicaanse bevolking bezig zien met het bouwen van een kiosk om de cactuszoekers van de broodnodige versnaperingen te voorzien en bezoekers gevraagd wordt hoeveel zakken met planten men wenst mee te nemen. Blijkbaar is het onmogelijk zo'n groeiplaats lang geheim te houden en kent de hebzucht van de cactusliefhebbers geen grenzen. De grote vraag naar deze planten zal ook de organisatie Cante ten goede komen, indien men er in slaagt op **commerciële schaal**

grote hoeveelheden van deze planten te produceren. Is **Cante A.C.** dan toch wat minder non-profit dan ze zich voordoet? Of ben ik nu zo achterdochtig? Onlangs kreeg ik een tijdschrift onder ogen, het eerste nummer volgens het voorwoord, maar met No.29 op de cover, dat **International Cactus Adventures** heet, uitgegeven wordt op Tenerife, en blijkbaar een éénmanszaakje is van een zekere **Joël Lodé**, die blijkens de inhoud ook zakelijke belangen heeft bij een kwekerij en een handel in zaden, tevens een losbladige cactusencyclopedie in het Frans uitgeeft. Het tijdschrift verschijnt in het Engels en in het Frans. Pretentie genoeg, volgens het 'editorial': "A new era is dawning....." ["Een nieuw tijdperk breekt aan....."], maar het is vooral gebakken lucht. Stukjes in het grootst denkbare lettertype vullen lekker, veel foto's, de meeste van matige kwaliteit, en een vragenrubriek met zelfverzonnen vragen. Zelfs de bijdrage, die zogenaamd van **Alfred Lau** komt, is niets anders dan één van zijn 'rondschrijfbrieven', waarin voornamelijk het wel en wee van de familie Lau c.s. aan de orde is. De prijs voor een jaargang van 4 nummers bedraagt 200 FF/5000 Ptas. Niet doen dus!

Rinkslag 19, 7711 MX Nieuwleusen

Inhoud

	Communicatie	
	Ben Groen	98
Hobby	Fascinerende turbinicarpussen	
	Jan Jaap de Morree	99
	Mesembryanthenums	
	4. Dinteranthus	
	Jan Enderink	102
	Grenzeloze belangstelling en bewondering voor mijn hobby	
	Gerard de Lange	104
	Het kweken van moeilijke en zeldzame soorten Encephalocarpus strobiliformis	
	Wim Alsemgeest	106
	Een maatje te groot...?	
	13. Cycas revoluta	
	Ton Pullen	110
	Zeg niet zo maar potloodplant tegen Euphorbia tirucalli - 1	
	Patrick Van Damme	112
Botanisch	Het geslacht Discocactus Pfeiffer	
	1. Een overzicht en nieuwe inzichten	
	Pierre Braun & Eddie Esteves Pereira	117
	Bekende en onbekende Sansevieria's - 2	
	B. J. Chahinian	131
	Het geslacht Thelocactus - 8	
	Wim Alsemgeest, Rob Bregman en Rikus van Veldhuisen	137
Reisverhaal	Impressies uit het centraal chileens kustgebied	
	Frank Vandenbroeck	127
Hobbyist	Sukkelen met succulenten	
	P. v. d. Puyl	125
Informatief	Bespreking Discocactusboek	
	Joop van Alten	130
	Boekbespreking: The Genera Pediocactus	
	Ludwig Bercht	141
	Succulentennieuwtjes	
	Ton Pullen	142